



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Opolu

LOP.410.010.05.2016

P16/037

# WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Opolu

ul. Krakowska 28, 45-075 Opole

T +48 77 449 70 00, F +48 77 449 70 44

lop@nik.gov.pl



THE UNIVERSITY OF CHICAGO  
LIBRARY

## I. Dane identyfikacyjne kontroli

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|-------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Numer i tytuł kontroli              | P/16/037 – Organizacja i przygotowanie do działań ratowniczych na autostradach i drogach ekspresowych                                                                                                                                                                                             |
| Jednostka przeprowadzająca kontrolę | Najwyższa Izba Kontroli<br>Delegatura w Opolu                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Kontroler                           | Kontrolę przeprowadził, na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. <i>o Najwyższej Izbie Kontroli</i> <sup>1</sup> , Ryszard Kozibura, gł. specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOP/54/2016 z dnia 8 września 2016 r.<br>(dowód: akta kontroli str. 1-4) |
| Jednostka kontrolowana              | Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Brzegu, ul. Saperska 16, 49-300 Brzeg, nr statystyczny 531419676, zwana w dalszej części niniejszego wystąpienia „Komendą”.                                                                                                                        |
| Kierownik jednostki kontrolowanej   | Komendantem Powiatowym Państwowej Straży Pożarnej w Brzegu jest od dnia 16 lipca 2001 r. st. brygadier Andrzej Kwiatkowski <sup>2</sup> .<br>(dowód: akta kontroli str. 5)                                                                                                                        |

## II. Ocena kontrolowanej działalności

### Ocena ogólna

#### Uzasadnienie oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości<sup>3</sup>, działania Komendanta Powiatowego Państwowej Straży Pożarnej w Brzegu na rzecz organizacji przygotowania do działań ratowniczych na autostradzie A4.

Komendant, realizując zadania określone w art. 13 ust. 6 pkt 3 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. *o Państwowej Straży Pożarnej*<sup>4</sup>, prawidłowo zorganizował na terenie powiatu brzeskiego krajowy system ratowniczo-gaśniczy<sup>5</sup>, w którego składzie funkcjonowały podmioty wymienione w art. 15 pkt 1 i pkt 6 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. *o ochronie przeciwpożarowej*<sup>6</sup>, tj. Komenda, dysponująca dwiema jednostkami ratowniczo-gaśniczymi oraz dziewięć jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych<sup>7</sup>. Dla jednostek kserg z obszaru powiatu brzeskiego Komendant ustalił operacyjne obszary chronione, które objęły m.in. teren autostrady A4. Ww. organ wprowadził również do stosowania uregulowania określające m.in. zasady dysponowania sił jednostek ochrony przeciwpożarowej powiatu brzeskiego i doraźnego zabezpieczenia operacyjnego terenu powiatu po zadysponowaniu zasobów ratowniczych, procedury postępowania w przypadku wystąpienia na terenie powiatu zdarzeń o charakterze masowym na autostradzie A4 oraz zasady organizacji łączności, powiadamiania, dysponowania i współdziałania na potrzeby działań ratowniczych.

Stosownie do § 4 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 lutego 2011 r. *w sprawie szczegółowych zasad organizacji*

<sup>1</sup> Dz. U. z 2015 r. poz. 1096 oraz z 2016 r. poz. 677, dalej: ustawa *o NIK*.

<sup>2</sup> Dalej: Komendant.

<sup>3</sup> Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

<sup>4</sup> Dz. U. z 2016 r. poz. 603 ze zm., dalej: ustawa *o PSP*.

<sup>5</sup> Dalej: kserg.

<sup>6</sup> Dz. U. z 2016 r., poz. 191 ze zm., dalej: ustawa *o ochronie ppoż.*

<sup>7</sup> Dalej: OSP.

ksrg<sup>8</sup> Komendant opracował *Powiatowy Plan Ratowniczy dla powiatu brzeskiego*, który zgodnie z § 7 ust. 1 pkt 1 tego rozporządzenia został zatwierdzony przez Starostę Brzeskiego, po zasięgnięciu opinii Opolskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP. Siły i środki dysponowane w pierwszej kolejności i w kolejnych rzutach do zdarzeń na autostradzie A4, ze wskazaniem dysponowanych jednostek ksrg, sprzętu i strażaków, sposób prowadzenia działań ratowniczych i kierowania tymi działaniami, a także wykaz osób alarmowanych i powiadamianych o ww. zdarzeniach, określono w *Procedurze postępowania w przypadku powstania na terenie powiatu zdarzeń o charakterze masowym na autostradzie A4*.

Komenda corocznie sporządzała analizy zagrożeń oraz zabezpieczenia operacyjnego powiatu brzeskiego, w których uwzględniono zagadnienia związane z ruchem drogowym, w tym na autostradzie A4.

Kwalifikacje i liczebność ratowników przeszkolonych z zakresu udzielania kwalifikowanej pierwszej pomocy były zgodne ze standardami określonymi przez Komendanta Głównego PSP w pkt. 3.4 ww. zasad, a Komendant systematycznie, zgodnie z planem, przeprowadzał inspekcję gotowości operacyjnej ksrg.

Komenda współpracowała z zarządcą autostrady oraz innymi służbami realizującymi zadania na rzecz działań ratowniczych na autostradzie A4, w zakresie określonym m.in. w *Powiatowym Planie Ratowniczym dla powiatu brzeskiego* i w *Planie Działań Ratowniczych dla autostrady A4*<sup>9</sup>. Nadzór i kontrola Komendanta nad działaniami ratowniczymi na autostradzie A4, w ocenie NIK, realizowane były prawidłowo.

Komenda spełniała standard minimalnego wyposażenia komend powiatowych (miejskich) określony w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 listopada 2014 r. w sprawie szczegółowych zasad wyposażenia jednostek organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej<sup>10</sup>.

Najwyższa Izba Kontroli zwraca jednak uwagę, że standardu minimalnego wyposażenia specjalistycznych grup ratowniczych, określonego w załączniku nr 4 do ww. rozporządzenia, nie spełniała Specjalistyczna Grupa Ratownictwa Technicznego „Brzeg”, na wyposażeniu której nie było średniego lub ciężkiego samochodu ratownictwa technicznego z żurawiem. Również funkcjonujące w ramach ksrg jednostki OSP na terenie powiatu nie spełniały minimalnego standardu wyposażenia w sprzęt do ratownictwa medycznego, ustalony w *Zasadach organizacji ratownictwa medycznego w ksrg*<sup>11</sup>.

Stwierdzono także, że ustalona przez Komendanta organizacja jednostek wchodzących w skład ksrg nie zapewniała dotarcia tych jednostek do wszystkich miejsc na obszarze chronionym przez Komendę w czasie, o którym mowa w § 8 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia w sprawie organizacji ksrg. Obszar objęty ochroną jednostek ksrg z ww. prawdopodobnym czasem dotarcia do miejsca zdarzenia obejmował 71,1% terenu powiatu brzeskiego, a odcinek autostrady A4 na terenie powiatu brzeskiego w całości przebiegał poza ww. obszarem chronionym.

W działalności kontrolowanej jednostki stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- brak uwzględnienia w analizach operacyjnego zabezpieczenia powiatu obszarów, dla których prawdopodobny czas przybycia do zdarzenia pierwszych i kolejnych sił i środków podmiotów ratowniczych wynosi odpowiednio do 8 min. i do 15 min;
- przekazanie Staroście Brzeskiemu jedyne wniosku wynikającego z analiz zabezpieczenia operacyjnego w 2015 r., służącego poprawie funkcjonowania ksrg na obszarze powiatu brzeskiego dopiero po upływie 11 miesięcy od zatwierdzenia

<sup>8</sup> Dz. U. Nr 46, poz. 239, dalej: rozporządzenie w sprawie organizacji ksrg.

<sup>9</sup> Dalej: PDR, od km 193+965 (granica utrzymania pomiędzy Oddziałem Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad we Wrocławiu i Oddziałem GDDKiA w Opolu) do km 281+686 (granica woj. śląskiego i opolskiego).

<sup>10</sup> Dz. U. poz. 1793, dalej: rozporządzenie w sprawie wyposażenia.

<sup>11</sup> Zasady te zostały zatwierdzone przez Komendanta Głównego PSP w lipcu 2013 r.

tej analizy (pozostałe wnioski wynikające z dokonywanych analiz – pomimo wymogu wynikającego z treści § 11 ust. 1 rozporządzenia w sprawie organizacji ksrg – nie odnosiły się do działań służących poprawie funkcjonowania ksrg na ww. obszarze);

- przeprowadzanie inspekcji gotowości operacyjnej OSP przez jednego funkcjonariusza PSP, a nie przez co najmniej dwuosobowy zespół powołany przez Komendanta;
- zaniechanie formułowania w treści protokołów z przeprowadzonych inspekcji wniosków pokontrolnych, pomimo stwierdzenia nieprawidłowości i uchybień.

### III. Opis ustalonego stanu faktycznego

#### 1. Organizacja i prowadzenie działań ratowniczych na autostradach i drogach ekspresowych przez jednostki ksrg

##### 1.1. Stan organizacyjny ksrg na terenie powiatu

##### Stan organizacyjny i liczebny ksrg na terenie powiatu

Opis stanu  
faktycznego

Na koniec czerwca 2016 r. w strukturach ksrg powiatu brzeskiego funkcjonowało 11 jednostek, w tym dwie jednostki ratowniczo-gaśnicze Komendy<sup>12</sup> oraz dziewięć jednostek OSP. W latach 2015-2016 (I półrocze) liczba jednostek ochrony przeciwpożarowej funkcjonujących w strukturach ksrg powiatu brzeskiego wzrosła w stosunku do stanu na koniec 2013 r.<sup>13</sup> o jedną jednostkę<sup>14</sup>.

Obszary chronione, dla których prawdopodobny czas przybycia do zdarzenia pierwszych i kolejnych sił i środków podmiotów ratowniczych wynosił odpowiednio do 8 minut i do 15 minut obejmowały odpowiednio 71,1% i 97,1% obszaru powiatu brzeskiego.

W Komendzie obowiązywały *Zasady dysponowania sił jednostek ochrony przeciwpożarowej powiatu brzeskiego oraz doraźnego zabezpieczenia operacyjnego terenu powiatu po zadysponowaniu zasobów ratowniczych*, które – po uzgodnieniu ich z Opolskim Komendantem Wojewódzkim PSP – zatwierdził w dniu 10 września 2013 r. Komendant.

(dowód: akta kontroli str. 29-76, 112-137, 197-272)

Ustalone  
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

##### 1.2. Organizacja i realizacja działań ratowniczych na autostradach i drogach ekspresowych

##### Analizy zabezpieczenia operacyjnego i zagrożeń powiatu oraz wnioski z tych analiz

Opis stanu  
faktycznego

Komenda opracowała analizy operacyjnego zabezpieczenia powiatu brzeskiego na rok 2015<sup>15</sup> i 2016<sup>16</sup>. Analizy te spełniały wymogi wynikające z § 8 ust. 4 pkt 3-5 rozporządzenia w sprawie organizacji ksrg, gdyż przeprowadzono je z uwzględnieniem określonego dla pierwszych i kolejnych specjalistycznych grup ratowniczych najbardziej prawdopodobnego czasu przybycia<sup>17</sup>, rodzaju i skali zagrożeń oraz zaistniałych i przewidywanych zdarzeń, a także rozmieszczenie sił i środków podmiotów ratowniczych. Ponadto ww. analiza na 2016 r. spełniała wymogi ww. rozporządzenia wynikające z § 8 ust. 4 pkt 1, gdyż przeprowadzono ją z uwzględnieniem gotowości operacyjnej z podziałem na rodzaj zagrożenia oraz dyspozycyjności.

<sup>12</sup> Dalej: JRG PSP, ulokowane w Brzegu i Grodkowie.

<sup>13</sup> Na dzień 1 stycznia 2015 r. w skład ksrg powiatu brzeskiego wchodziło 10 jednostek.

<sup>14</sup> OSP w Ciepłolowicach.

<sup>15</sup> Zatwierdzona przez Komendanta w dniu 19 stycznia 2015 r.

<sup>16</sup> Zatwierdzona przez Komendanta w dniu 15 stycznia 2016 r.

<sup>17</sup> Obszary przybycia w czasie 60 min. i 90 min.

Lokalizację jednostek ksrq na terenie powiatu brzeskiego, w odniesieniu do obszarów o których mowa w przepisie § 8 ust. 4 pkt 2 ww. rozporządzenia, przedstawiono w dalszej części niniejszego wystąpienia.

Maksymalny czas dotarcia<sup>18</sup> podmiotów ratowniczych ksrq do zdarzeń na autostradzie A4 (w kierunku Katowic) wynosił: 16 min.<sup>19</sup> dla JRG PSP w Grodkowie, 22 min.<sup>20</sup> dla JRG PSP w Brzegu i 24 min.<sup>21</sup> dla OSP. Maksymalny czas dotarcia ww. podmiotów do zdarzeń na autostradzie A4 (w kierunku Wrocławia) wynosił: 25 min. dla JRG PSP w Brzegu<sup>22</sup> i Grodkowie<sup>23</sup> oraz 32 min.<sup>24</sup> dla OSP.

Obszary pomocy wzajemnej, celem uzyskania krótszych czasów dojazdu na miejsce zdarzenia, poprzez określenie jednostek ksrq z sąsiednich powiatów, które będą dysponowane do zdarzenia, ustalone zostały porozumieniami<sup>25</sup> zawartymi pomiędzy Komendą a Komendą Miejską PSP w Opolu w dniu 1 stycznia 2008 r. oraz Komendą Powiatową PSP w Nysie w dniu 18 stycznia 2008 r.<sup>26</sup>

Decyzją nr 17/2012/WR Opolskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP z dnia 29 lutego 2012 r. w sprawie operacyjnego zabezpieczenia autostrady A4 na odcinku województwa opolskiego<sup>27</sup> ustalono operacyjne obszary chronione na ww. autostradzie dla poszczególnych komend PSP, w tym dla Komendy: 1/ w kierunku Wrocławia – od wjazdu awaryjnego *Sarny Wlk.* do granicy województwa, 2/ w kierunku Katowic – od granicy województwa do wjazdu awaryjnego *Sarny Wlk.*

W zatwierdzonych przez Komendanta w dniu 16 października 2015 r. procedurach postępowania w przypadku powstania na terenie powiatu zdarzeń o charakterze masowym na autostradzie A4, wskazano jednostki dysponowane w pierwszym rzucie do ww. zdarzeń, ze wskazaniem rodzaju pojazdu i liczby osób załogi, a dla jednostek OSP mających siedzibę najbliżej autostrady A4 wskazano najbliższe wjazdy na autostradę, w zależności od tego, na jakim odcinku tej autostrady doszło do zdarzenia.

W sprawie czasu dotarcia do potencjalnych zdarzeń, w szczególności na autostradzie A4, dla pierwszych i kolejnych sił oraz środków ksrq, dłuższego niż wynoszący odpowiednio 8 min. i 15 min. Komendant wyjaśnił, że na rzeczywisty czas dojazdu do ww. zdarzeń wpływają m.in. następujące czynniki: a/ specyfika

<sup>18</sup> Bez czasu alarmowania, przyjętego przez Komendę dla JRG na poziomie 1 min. i dla OSP na poziomie 5 min.

<sup>19</sup> Miejsce wjazdu na autostradę A4 – MOP Wierzbnik, miejsce zjazdu – wjazd awaryjny *Sarny Małe*, długość drogi z siedziby JRG do zjazdu – 20,6 km.

<sup>20</sup> Miejsce wjazdu na autostradę A4 – MOP Wierzbnik, miejsce zjazdu – wjazd awaryjny *Sarny Małe*, długość drogi z siedziby JRG do zjazdu – 22,6 km.

<sup>21</sup> Dla OSP w Bąkowie: miejsce wjazdu na autostradę A4 – MOP Wierzbnik, miejsce zjazdu – wjazd awaryjny *Sarny Małe*, długość drogi od miejsca siedziby OSP do zjazdu – 22,2 km.

<sup>22</sup> Miejsce wjazdu na autostradę przez wjazd awaryjny *Sarny Małe*, zjazd z autostrady przez MOP Jankowice, długość drogi z siedziby jednostki do ww. zjazdu 33 km.

<sup>23</sup> Wjazd na autostradę przez wjazd awaryjny *Sarny Małe*, zjazd z autostrady MOP Jankowice, długość drogi z siedziby JRG do zjazdu 28,2 km.

<sup>24</sup> Dla OSP w Tarnowie Grodkowskim, wjazd na autostradę przez wjazd awaryjny *Sarny Małe*, zjazd z autostrady przez MOP Jankowice, długość drogi z siedziby ww. OSP do zjazdu – 29 km.

<sup>25</sup> Porozumienie w sprawie zabezpieczenia interwencyjnego siłami i środkami będących w dyspozycji stron, akcji ratowniczych podczas pożarów lub innych miejsc zagrożeń w obszarze przygranicznym powiatów brzeskiego i opolskiego oraz powiatu nyskiego i brzeskiego.

<sup>26</sup> W dniu 10 sierpnia 2016 r. Komenda zawarła z Komendą Miejską PSP w Opolu i z Komendą Powiatową PSP w Nysie porozumienia w sprawie ustalenia obszarów chronionych dla jednostek ratowniczo-gaśniczych ww. komend.

<sup>27</sup> Zmienioną decyzją nr 96/2016/WR Opolskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP z dnia 12 sierpnia 2016 r. w sprawie operacyjnego zabezpieczenia autostrady A4 na odcinku województwa opolskiego.

drogi dojazdowej do wjazdu na autostradę<sup>28</sup>, b/ odległość siedzib jednostek ksrq od tych wjazdów, c/ warunki atmosferyczne, d/ zatory i korki tworzące się po zdarzeniu oraz e/ prowadzone na autostradzie prace remontowe. Komendant wyjaśnił także, że podjął następujące działania celem zapewnienia czasu dotarcia do potencjalnego zdarzenia na obszarze powiatu brzeskiego ww. sił i środków w czasie do 8 min.: 1/ jednostkom OSP mającym siedzibę w pobliżu autostrady A4 przekazano komplet kluczy i pilotów do bram wjazdów awaryjnych na autostradę, 2/ prowadzono szkolenia dla członków OSP, w celu zapewnienia prawidłowej obsady jednostek OSP, 3/ przekazano w 2010 r. dofinansowanie dla OSP w Lewinie Brzeskim na zakup nowego samochodu ratowniczo-gaśniczego, 4/ w ramach otrzymanych środków na funkcjonowanie ksrq przekazano dotacje na wyposażenie jednostek OSP, 5/ prowadzono inspekcje gotowości operacyjnej zarówno JRG jak i OSP, a w jednostkach OSP również coroczne przeglądy operacyjno-techniczne, pozwalające ustalić stan techniczny sprzętu posiadanego przez te jednostki.

W ww. analizach zagrożeń, w części dotyczącej podsumowań i wniosków, wskazano m.in., że na terenie powiatu brzeskiego występują zagrożenia, których skala może wymagać użycia sił i środków oraz zastosowania specjalistycznego sprzętu i technik ratowniczych, którymi nie dysponują jednostki ksrq zlokalizowane na terenie powiatu (m.in. zagrożenie związane z wypadkami komunikacyjnymi i przewozem materiałów niebezpiecznych autostradą A4, głównie wypadków komunikacyjnych z udziałem dużej liczby pojazdów oraz rozstrzelnienia cystern przewożących materiały niebezpieczne). Ponadto w podsumowaniu i wnioskach wynikających z ww. analiz podano, że skala zagrożeń związanych z przebiegającą na terenie powiatu brzeskiego autostradą A4, w przypadku zderzeń na dużą skalę wymagać będzie użycia dużej ilości sił i środków lub zastosowania specjalistycznego sprzętu, zadysonowanego spoza obszaru powiatu.

W analizach operacyjnego zabezpieczenia sformułowano następujące wnioski:

a) do likwidacji większości zdarzeń, które mogą powstać na terenie powiatu, siły i środki, które potrzebne są do ich likwidacji, zlokalizowane są w jednostkach PSP i OSP włączonych do ksrq, jednostkach OSP spoza systemu oraz podmiotach współpracujących z systemem rozmieszczonych w powiecie;

b) wszystkie jednostki OSP włączone do ksrq wyposażono w sprzęt do działań specjalistycznych w zakresie podstawowym, ratownictwa technicznego, wodnego, wysokościowego i chemicznego.

Ponadto w analizie z 2015 r. zawarto wniosek wyszczególniający potrzeby w zakresie wyposażenia w środki transportu i sprzęt ratowniczy.

Potrzeby w zakresie wyposażenia jednostek PSP i OSP włączonych do ksrq sformułowane zostały w *Informacji o stanie ochrony przeciwpożarowej powiatu brzeskiego*, sporządzonej w dniu 15 czerwca 2016 r. i przekazanej w dniu następnym Staroście Brzeskiemu.

W analizach zabezpieczenia operacyjnego nie uwzględniono analizy możliwych tras dojazdu do autostrady A4 przez jednostki ksrq najbliższe zlokalizowane oraz nie ustalono w nich, które trasy umożliwiają uzyskanie najkrótszych czasów dojazdu, a także nie ustalono, które jednostki ksrq (ze względu na swoją lokalizację) dojadą do zdarzenia w najkrótszym czasie.

Ustaień dotyczących zabezpieczenia operacyjnego autostrady A4 Komenda dokonała w *Planie tymczasowego zabezpieczenia powiatu na czas trwania Turnieju Finałowego UEFA EURO 2012* w kwietniu 2012 r. oraz w *Planie tymczasowego zabezpieczenia powiatu na czas trwania 31. Światowych Dni Młodzieży*<sup>29</sup>. W planach tych m.in. wskazano jednostki ksrq, które ze względu na ich lokalizację,

<sup>28</sup> Od 3,2 km od siedziby OSP w Przylesiu do Węzła „Brzeg” do 22,5 km od siedziby JRG PSP w Brzegu do wjazdu awaryjnego Sarny Małe.

<sup>29</sup> Obowiązującym w dniach od 19 lipca do 2 sierpnia 2016 r.

dysponowane były do działań na poszczególnych odcinkach autostrady A4 na terenie powiatu brzeskiego oraz środki jakimi jednostki te dysponowały.

(dowód: akta kontroli str. 5, 99-158, 168-178, 273-296, 320-323, 441-442, 528-529, 561-586, 668, 722-723, 1046-1049, 1063-1073, 1076-1085, 1154, 1156-1159)

### Powiatowy plan ratowniczy

Opis stanu  
faktycznego

Powiatowy Plan Ratowniczy dla powiatu brzeskiego<sup>30</sup> został pozytywnie zaopiniowany przez Zastępcę Opolskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP w dniu 20 marca 2012 r. oraz zatwierdzony przez Starostę Brzeskiego. Według stanu na dzień 9 września 2016 r. PPR był aktualizowany szesnastokrotnie, w tym ośmiokrotnie był aktualizowany w latach 2015-2016 (I półrocze). Zmiany wprowadzone do PPR w latach 2015-2016 (I półrocze) dotyczyły: a/ aktualizacji danych jednostek OSP, b/ aktualizacji danych demograficznych, c/ zadań realizowanych przez specjalistyczne grupy ratownicze, d/ zasad i procedur ratowniczych wynikających z zadań realizowanych przez podmioty KSRG, e/ lokalizacji jednostek OSP włączonych do ksrgr z zasięgami ich dojazdu, f/ lokalizacji jednostek OSP spoza ksrgr<sup>31</sup>, g/ aktualizacji numerów telefonów podmiotów wspomagających działania ratownicze<sup>32</sup>, h/ uzupełnienia PPR o zasady postępowania podczas zdarzeń z udziałem butli z acetylenem<sup>33</sup>, i/ uzupełnienia PPR o zasady postępowania z niezidentyfikowaną przesyłką<sup>34</sup>, j/ uzupełnienie PPR o wykaz budynków wysokich i wysokościowych oraz aktualizacja: wykazu pojazdów z JRG w Brzegu i Grodkowie, danych OSP i obszarów chronionych dla jednostek ochrony przeciwpożarowej powiatu brzeskiego<sup>35</sup>.

PPR nie zawierał procedur organizacji działań ratowniczych na autostradzie A4. Nie określono w nim też tego, jakie siły i środki ksrgr wysyłane będą do zdarzenia mającego miejsce na autostradzie A4, a także tego, jakie jednostki będą dysponowane na określone odcinki tej drogi. Nie ustalono również możliwości taktycznych poszczególnych jednostek ksrgr, z uwzględnieniem wyposażenia gaśniczego i specjalistycznego oraz liczby ratowników, którzy są dysponowani w pierwszym rzucie do zdarzenia na ww. autostradzie. W PPR zawarto jeden zapis odnoszący się do autostrady, o treści: *w przypadku wyprowadzenia wszystkich sił z jednego JRG, teren całego odcinka powiatowego autostrady A4 należy zabezpieczyć siłami drugiej JRG – siły dysponowane są z siedziby JRG.*

Komendant wyjaśnił, że nie określił w PPR ww. procedur działań ratowniczych na autostradzie A4, sił i środków ksrgr wysyłanych do zdarzeń na autostradzie A4 oraz jednostek dysponowanych na określone odcinki tej drogi, a także możliwości taktycznych jednostek ksrgr, z uwzględnieniem wyposażenia gaśniczego i specjalistycznego oraz liczby ratowników, które są dysponowane w pierwszym rzucie do zdarzenia na ww. autostradzie z uwagi na wcześniejsze zatwierdzenie:

- w kwietniu 2012 r. *Planu tymczasowego zabezpieczenia powiatu na czas trwania turnieju finałowego UEFA EURO 2012<sup>TM</sup>*, którego integralną częścią była organizacja zabezpieczenia szlaków komunikacyjnych, w tym autostrady A4; plan ten określał obszary działania jednostek ksrgr, zawierał karty podoperacji z określeniem jednostek ksrgr przewidzianych do działań na tej autostradzie, sprzętu i ilości obsady do jego obsługi;

- w maju 2016 r. *Planu tymczasowego zabezpieczenia powiatu na czas trwania 31. Światowych Dni Młodzieży 2016<sup>36</sup>*, w którym określono organizację zabezpieczenia autostrady A4, jednostki dysponowane do działań w pierwszej kolejności, obszar

<sup>30</sup> Dalej: PPR.

<sup>31</sup> Aktualizacja z dnia 3 lutego 2015 r.

<sup>32</sup> Aktualizacja z dnia 23 lipca 2015 r.

<sup>33</sup> Aktualizacje z dnia 3 sierpnia 2015 r., 8 oraz 11 października 2015 r.

<sup>34</sup> Aktualizacja z dnia 6 października 2015 r.

<sup>35</sup> Aktualizacja z dnia 17 lutego 2016 r.

<sup>36</sup> Dalej: SDM.

działania i wykaz sprzętu;

- w dniu 16 października 2015 r. *Procedury postępowania w przypadku powstania na terenie powiatu zdarzeń masowych na autostradzie A4*; procedura ta wskazywała siły i środki dysponowane w pierwszej kolejności i w kolejnych rzutach do działań na autostradzie, wykaz jednostek kserg, sprzętu i osób kierowanych do działań, a także wykaz osób alarmowanych i powiadamianych o zdarzeniu masowym.

Powołane w ww. wyjaśnieniu plany obowiązywały odpowiednio: od 1 do 30 czerwca 2012 r. oraz od 19 lipca do 2 sierpnia 2016 r. Natomiast w ww. procedurze ustalono siły i środki dysponowane do zdarzeń masowych w pierwszym i drugim rzucie<sup>37</sup>, a dla sił i środków OSP pierwszego rzutu również odcinki autostrady, na które będą dysponowane.

Ww. plany oraz procedura nie zostały włączone do PPR.

(dowód: akta kontroli str. 168-178, 526-527, 551-560, 959-1033)

### **Zasady powiadamiania i współdziałania podmiotów na obszarze powiatu podczas działań ratowniczych**

Opis stanu  
faktycznego

Zasady organizacji łączności alarmowania, powiadamiania, dysponowania oraz współdziałania na potrzeby działań ratowniczych zostały zatwierdzone przez Komendanta w dniu 9 grudnia 2013 r.<sup>38</sup> W zasadach tych określono kanały łączności na potrzeby działań ratowniczych dla JRG PSP oraz Specjalistycznej Grupy Ratownictwa Technicznego<sup>39</sup> „Brzeg” i Specjalistycznej Grupy Poszukiwawczo-Ratowniczej<sup>40</sup> „Brzeg”, kanał łączności powiatowej, z wydzieleniem obszaru działania JRG PSP w Brzegu i JRG PSP w Grodkowie, a także kanał B112 (w radiotelefonach nasobnych<sup>41</sup>) do komunikacji kierujących działaniami z dowódcami innych służb oraz do komunikacji pomiędzy ratownikami PSP. Dla łączności z Lotniczym Pogotowiem Ratunkowym<sup>42</sup> wyznaczono kanał KSW 2. Ponadto w *Zasadach łączności* określono organizację łączności na potrzeby Kierującego Działaniami Ratowniczymi<sup>43</sup>.

W *Zasadach łączności* nie ujęto zapisów odnoszących się do prowadzenia działań ratowniczych na autostradzie A4 oraz nie uwzględniono podmiotów niezbędnych do prowadzenia działań ratowniczych na tej drodze. Oprócz jednostek PSP zasady powiadamiania dotyczyły również innych służb podległych Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

Komendant wyjaśnił, że ww. *Zasady łączności* dotyczą wszystkich rodzajów działań ratowniczych prowadzonych w powiecie brzeskim, w tym również na autostradzie A4. Ponadto wyjaśnił, że zostały one sporządzone zgodnie z zasadami<sup>44</sup> zatwierdzonymi przez Komendanta Głównego PSP w dniu 27 listopada 2012 r., które nie wymagały określenia podmiotów niezbędnych do prowadzenia działań ratowniczych, gdyż dotyczyły sposobu wymiany informacji pomiędzy podmiotami ratowniczymi, w czasie wszystkich działań ratowniczych, w tym prowadzonych na autostradzie A4.

*Zasady łączności* znajdowały się na Stanowisku Kierowania Komendy wraz z danymi dotyczącymi łączności radiowej<sup>45</sup>. Stanowisko wyposażone było w następujący sprzęt do powiadamiania i współdziałania podczas działań ratowniczych: 1/telefon do

<sup>37</sup> Dla dyspozycji trzeciego rzutu zapisano: wg potrzeb KDR dysponować za pośrednictwem SKOKW w Opolu.

<sup>38</sup> Dalej: *Zasady łączności*.

<sup>39</sup> Dalej: SGRT.

<sup>40</sup> Dalej: SGP-R.

<sup>41</sup> Radiotelefony przenośne.

<sup>42</sup> Dalej: LPR.

<sup>43</sup> Dalej: KDR.

<sup>44</sup> Organizacji łączności alarmowania, powiadamiania, dysponowania oraz współdziałania na potrzeby działań ratowniczych, opracowane przez Biuro Informatyki i Łączności Komendy Głównej PSP.

<sup>45</sup> Indeksy, kryptonimy, nazwa korespondenta, kanały robocze, nazwa sieci łączności.

łączności ogólnodostępnej<sup>46</sup>, 2/ telefon alarmowy: stacjonarny i przenośny<sup>47</sup>, 3/ system CISCO<sup>48</sup>, 4/ radiotelefon Motorola<sup>49</sup> – 2 szt., 5/ radiotelefon Radmor<sup>50</sup>, 6/ radiostacja systemu zdalnego alarmowania jednostek OSP typu DSP-15, 7/ łączność mailowa przez System Wspomagania Dowodzenia<sup>51</sup> oraz system ogłaszania alarmu na odległość poprzez terminal DTI SWD<sup>52</sup>.

Komendant wyjaśnił, że wyciągi z danymi radiowymi włączono do dokumentacji samochodów JRG PSP i OSP, a strażacy zapoznawani są z ww. zasadami przez dowódców JRG PSP i służby operacyjno-szkoleniowe Komendy podczas doskonalenia zawodowego oraz szkoleń, w tym prowadzonych dla strażaków OSP.

(dowód: akta kontroli str. 297-313, 530-532, 720-721, 749-750)

### **Liczba działań ratowniczych na autostradach i drogach ekspresowych oraz czas przybycia jednostek ksrq na miejsce zdarzenia**

Opis stanu  
faktycznego

W okresie od dnia 1 stycznia 2015 r. do dnia 30 czerwca 2016 r. jednostki ksrq w powiecie brzeskim przeprowadziły 31 działań ratowniczych na autostradzie A4, w tym pięć na odcinkach autostrady przebiegających poza granicami powiatu brzeskiego. We wszystkich ww. 31 zdarzeniach czas dojazdu pierwszej jednostki ksrq na miejsce zdarzenia był dłuższy niż 8 min.

Czas dojazdu ww. jednostek na miejsce zdarzenia (minimalny i maksymalny) wynosił od 10 min. do 31 min. Czas dojazdu dla 23 zdarzeń (18 zaistniałych na obszarze powiatu brzeskiego oraz pięciu poza tym obszarem) był ponad dwukrotnie, a dla trzech zdarzeń (wszystkich na terenie powiatu brzeskiego) był trzykrotnie dłuższy niż 8 min., wskazane w przepisie § 8 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia w sprawie organizacji ksrq jako prawdopodobny czas przybycia do zdarzenia pierwszych sił i środków podmiotów ratowniczych.

Średni czas dojazdu jednostki ksrq do zdarzenia na autostradzie wynosił przeciętnie 18:46 min., w tym do zdarzeń na obszarze powiatu brzeskiego 18:42 min oraz do zdarzeń poza tym obszarem 19:12 min. Do zdarzeń mających miejsce na autostradzie A4 w ww. okresie skierowano 106 jednostek ksrq z powiatu brzeskiego i 390 osób (w tym do zdarzeń zaistniałych na terenie powiatu brzeskiego 94 pojazdy i 346 osób, a poza tym terenem 12 pojazdów i 44 strażaków). W zdarzeniach tych poszkodowanych zostało łącznie 38 osób, w tym dwie osoby były śmiertelnymi ofiarami wypadku, 35 osób zostało ciężko rannych oraz jedna odniosła rany lekkie.

W sześciu z ww. 31 zdarzeń (19,4%) doszło do pożaru pojazdu.

Zdarzenia zaistniałe w ww. okresie obsługiwały jednostki: PSP (w 11 przypadkach – 35,5%), PSP i OSP (w 18 przypadkach – 58,1%) i OSP (w dwóch przypadkach – 6,4%). Strażacy z powiatu brzeskiego udzielili poszkodowanym pierwszej pomocy przedmedycznej w siedmiu zdarzeniach.

W ośmiu spośród dwudziestu sześciu (30,8%) informacjach ze zdarzenia sporządzonych w Komendzie<sup>53</sup>, dotyczących wypadków na autostradzie A4 na obszarze powiatu brzeskiego zaistniałych w okresie od dnia 1 stycznia 2015 r. do dnia 30 czerwca 2016 r. nie odniesiono się do przyczyn długości czasu dojazdu pierwszych sił i środków straży na

<sup>46</sup> Z funkcją umożliwiającą połączenia w sieci komórkowej.

<sup>47</sup> Umożliwiający odebranie dwóch połączeń jednocześnie na nr 998.

<sup>48</sup> Umożliwiający połączenia z Policją, ratownictwem medycznym, Centrum Powiadamiania Ratunkowego oraz komendantami PSP.

<sup>49</sup> Do łączności na kanale powiatowym dowódców PSP na miejscu zdarzenia.

<sup>50</sup> Do łączności z Komendą Wojewódzką PSP w Opolu, z wydzielonym kanałem Krajowej Sieci Współdziałania i Alarmowania (pozostający na nasłuchu).

<sup>51</sup> Dalej: SWD, dwa stanowiska połączone z 5 monitorami, do elektronicznych zgłoszeń zdarzeń.

<sup>52</sup> Umożliwiający ogłaszanie alarmu w JRG PSP w Grodkowie.

<sup>53</sup> Pięć informacji sporządzonych zostało w Komendzie Miejskiej PSP w Opolu, gdyż do zdarzeń drogowych, do których skierowano jednostki ksrq z powiatu brzeskiego, doszło na odcinku autostrady A4 poza obszarem działania Komendy.

miejsce zdarzenia. Czas ten w przypadkach tych zdarzeń wyniósł: 10 min. (droga dojazdu 3 km, średnia prędkość dojazdu – 18 km/h), 12 min. (16 km – 80 km/h), 12 min. (11 km – 55 km/h), 15 min. (10 km – 40 km/h), 15 min. (17 km – 68 km/h), 15 min. (12 km – 48 km/h), 17 min. (22 km – 77,6 km/h) oraz 23 min. (11 km – 28,7 km/h).

W pozostałych informacjach ze zdarzeń objętych kontrolą, jako przyczynę wydłużonego czasu dojazdu na miejsce zdarzenia wskazano:

- utrudnienia w ruchu na autostradzie spowodowane jej remontami – w ośmiu przypadkach (30,8%), dla których czas dojazdu do zdarzenia wynosił od 17 min. do 31 min. (przy średniej prędkości dojazdu od 25,7 km/h do 75,6 km/h),
- znaczną odległość do miejsca zdarzenia – w pięciu przypadkach (19,2%), dla których czas dojazdu wyniósł od 17 min. do 26 min., a długość drogi dojazdu wynosiła: 12 km (średnia prędkość 40 km/h), 17 km (56,7 km/h), 20 km (60 km/h), 22 km (69,5 km/h) i 23 km (53,1 km/h),
- trudne warunki drogowe (atmosferyczne) – w trzech przypadkach (11,5%), dla których czas dojazdu wyniósł: 16 min. (średnia prędkość 60 km/h), 20 min. (60 km/h) oraz 24 min. (65 km/h),
- znaczną odległość do miejsca zdarzenia oraz korek na autostradzie – w jednym przypadku (3,8%), dla którego czas dojazdu wyniósł 17 min., a średnia prędkość tego dojazdu 31,8 km/h,
- brak obsady OSP w Lewinie Brzeskim – w jednym przypadku (3,8%), dla którego czas dojazdu wyniósł 17 min., a średnia prędkość dojazdu 88,2 km/h.

W okresie objętym kontrolą w Komendzie nie sporządzano analiz czasu dojazdu sił i środków ksrq do zdarzeń mających miejsce na autostradzie A4. Zastępca Komendanta wyjaśnił, że codziennie na odprawach z pracownikiem służby operacyjnej i technicznej Komendy oraz dowódcą JRG PSP w Brzegu analizowane są zdarzenia z dnia poprzedniego, na podstawie dokumentacji tych zdarzeń<sup>54</sup>. Wyjaśnił także, że analiza ta obejmuje m.in. czas dotarcia jednostek ratowniczych do zdarzenia, w tym okoliczność, czy dłuższy czas dotarcia na miejsce zdarzenia ma uzasadnienie w warunkach atmosferycznych, sytuacji na drogach dojazdowych i autostradzie lub wynika z innych przyczyn. W przypadkach wątpliwości, Zastępca Komendanta zlecał ustnie przeprowadzenie dodatkowych czynności wyjaśniających przyczynę długiego czasu dotarcia do miejsca zdarzenia. W wyniku ww. analiz zobowiązano ustnie w 2015 r. osoby sporządzające informacje ze zdarzenia do umieszczania w tych informacjach zapisów dotyczących przyczyn wydłużonego czasu dotarcia do zdarzenia.

W informacji ze zdarzenia o nr ewid. 0803001-1177<sup>55</sup>, do którego jednostka OSP z Lewina Brzeskiego dotarła po 23 min. od zgłoszenia tego zdarzenia<sup>56</sup>, wpisano uwagę, iż czas dojazdu został wydłużony ze względu na kompletowanie obsady ww. jednostki. Komendant wyjaśnił, że w wyniku analizy tego zdarzenia ustalono, iż czas alarmowania jednostki wyniósł 9 min.

Zastępca Komendanta wyjaśnił, że dojazd do zdarzeń na autostradzie w czasie 8 min. dla jednostek ksrq jest praktycznie nieosiągalny ze względu na odległość siedzib tych jednostek od wjazdów na autostradę, a w szczególności ze względu na czas alarmowania jednostek OSP. Ponadto wyjaśnił, że od szeregu lat Komenda doposaża jednostki OSP (spoza ksrq, lecz położone w pobliżu autostrady) w sprzęt i wyposażenie, w celu włączenia ich do ksrq, jednak potrzeby w tym zakresie są większe od możliwości Komendy. Wyjaśnił także, że nie udało się zmobilizować tych jednostek do tego, aby doposażyły się w niezbędny sprzęt we własnym zakresie, a istotnym czynnikiem ograniczającym zwiększenie liczby jednostek ksrq są zmiany kadrowe w tych jednostkach lub niewystarczająca liczba ratowników.

<sup>54</sup> Informacja ze zdarzenia, karta zdarzenia, potwierdzenie udziału w działaniu ratowniczym, meldunki.

<sup>55</sup> Zaistniałego w dniu 21 listopada 2015 r. na autostradzie A4 o godz. 17:57.

<sup>56</sup> Po pokonaniu odległości 11 km.

Sprzęt dla ww. jednostek OSP został przekazany w latach 2009-2011 (siedem pojazdów) oraz w 2014 r.<sup>57</sup>

(dowód: akta kontroli str. 669-687)

### **Organizacja i przebieg wybranych działań ratowniczych prowadzonych przez jednostki ksrg**

Opis stanu  
faktycznego

Szczegółową kontrolą objęto pięć (16,1%) zdarzeń mających miejsce na autostradzie A4, do których jednostki straży pożarnej z powiatu brzeskiego zostały skierowane w okresie od dnia 1 stycznia 2015 r. do dnia 30 czerwca 2016 r. I tak:

a/ w dniu 22 czerwca 2015 r., o godz. 10:50 miało miejsce zdarzenie drogowe w pobliżu miejscowości Przylesie Dolne (pikietaż – km 202+000)<sup>58</sup>; o zdarzeniu powiadomiła telefonicznie osoba postronna o godzinie 10:51; do zdarzenia zadysponowano cztery pojazdy JRG<sup>59</sup> (trzy z Grodkowa i jeden z Brzegu), których załogi liczyły łącznie ośmiu strażaków oraz jednostkę OSP w Bąkowie<sup>60</sup>, która nie wyjechała do akcji z powodu braku kierowcy w obsadzie pojazdu ratunkowego (w 2015 r. na 42 dyspozycje wyjazdu, jednostka ta dwukrotnie nie wyjechała do akcji z ww. powodu<sup>61</sup>); Komendant wyjaśnił, że w związku z brakiem wyjazdu do akcji w latach 2015-2016 zmniejszył kwotę dotacji dla OSP w Bąkowie w każdym z tych lat o 4 380 zł (tj. odpowiednio o 75,5% i o 53,2%); pierwszy podmiot ratowniczy przybył (po przebyciu 20 km) na miejsce zdarzenia o godz. 11:08, tj. po 17 min. od powiadomienia; na miejscu zdarzenia strażacy podjęli następujące działania ratownicze: wykonanie dostępu do osób zagrożonych i poszkodowanych oraz rozcinanie i rozgniatanie konstrukcji, maszyn i urządzeń (przy użyciu podręcznego sprzętu burzącego i narzędzi hydraulicznych), a także zabezpieczyli miejsce zdarzenia; działania ratownicze zakończono o godz. 11:45;

b/ w dniu 22 czerwca 2015 r. o godz. 11:33 miało miejsce zdarzenie drogowe w pobliżu miejscowości Wierzbno (pikietaż km 199+000)<sup>62</sup>; o zdarzeniu powiadomiła telefonicznie osoba postronna o godz. 11:21; do zdarzenia zadysponowano łącznie 21 pojazdów jednostek ochrony przeciwpożarowej (obsadzonych przez 61 strażaków), z tego w pierwszym rzucie osiem jednostek samochodowych (czas ich zadysponowania – od godz. 11:21 do godz. 11:28, czas ich wyjazdu – od godz. 11:21 do godz. 11:30), z tego trzy z JRG w Brzegu, dwie z JRG w Grodkowie oraz po jednej z OSP w Przylesiu, w Tarnowie Grodkowskim i w Wierzbniku; siły wsparcia były dysponowane od godz. 11:28 do godz. 13:51, a wyjechały pomiędzy godz. 11:30 a godz. 15:11; na miejscu zdarzenia prowadzono następujące działania: zabezpieczenie miejsca zdarzenia i zablokowanie ruchu, podawanie środków gaśniczych w natarciu (po pięć prądów piany gaśniczej oraz wody), wykonanie dostępu do osób zagrożonych i poszkodowanych, rozcinanie i rozgniatanie oraz przemieszczanie konstrukcji, maszyn i urządzeń, udzielanie poszkodowanym kwalifikowanej pierwszej pomocy<sup>63</sup> i przekazanie ich Zespołowi Ratownictwa Medycznego<sup>64</sup>, usunięcie nadpalonego towaru z samochodu ciężarowego, rozdzielanie pojazdów uczestniczących w zderzeniu, wydobywanie ofiary wypadku z samochodu osobowego i przekazanie do dyspozycji prokuratora, udzielenie

<sup>57</sup> Nożyco-rozpieracz kombi z pompą hydrauliczną dla OSP w Mąkoszycach.

<sup>58</sup> Nr ewidencyjny zdarzenia 0803002-0106, współrzędne geograficzne zdarzenia – długość 17,4466 i szerokość 50,7482.

<sup>59</sup> GBA-Rt 2,5/16 Star Man, GCBA 5/3 Jelcz 010, SLRt BA Iveco i SLRR Nissan Navara.

<sup>60</sup> SLRt VW.

<sup>61</sup> W I półroczu 2016 r. OSP w Bąkowie na 7 dyspozycjach wyjazdu do zdarzeń i pożarów nie wyjechało raz z powodu braku kierowcy w obsadzie pojazdu ratunkowego.

<sup>62</sup> Nr ewidencyjny zdarzenia 0803001-0770, współrzędne geograficzne zdarzenia – długość 17,4224 i szerokość 50,7606.

<sup>63</sup> Dalej: KPP.

<sup>64</sup> Dalej: ZRM.

pomocy biegłemu sądowemu w czynnościach zmierzających do ustalenia marki pojazdu, w którym znajdowała się ofiara wypadku, wykonanie kanału spustowego dla mieszaniny wody i substancji ropopochodnej do separatorów na MOP Wierzbnik, dowożenie wody z instalacji hydrantowej zlokalizowanej w ww. MOP; działania ratownicze zakończono o godz. 17:22;

c/ w dniu 4 lipca 2015 r. o godz. 10:38 miało miejsce zdarzenie drogowe na autostradzie A4 w kierunku Katowic, w gminie Olszanka (pikietaż: km 200+600)<sup>65</sup>; zdarzenie zgłosiła telefonicznie osoba postronna o godz. 10:39; do zdarzenia zadysponowano pięć jednostek (cztery o godz. 10:41 – po dwie z JRG w Brzegu i w Grodkowie oraz jedną o godz. 10:42 z OSP w Lewinie Brzeskim), które wyjechały o godz.: 10:42 (dwie), 10:44 (dwie) i 10:50 (jedna); pierwszy podmiot ratowniczy przybył na miejsce zdarzenia o godz. 11:00 (po 21 min. od zgłoszenia, przebywając drogę 9 km<sup>66</sup>); na miejscu zdarzenia jednostki ratownicze ksrp prowadziły następujące działania: zabezpieczono miejsce zdarzenia, wykonano dostęp do poszkodowanego przy użyciu urządzeń hydraulicznych, podawano prąd piany ciężkiej pod samochody biorące udział w zderzeniu czołowym, rozłączono akumulatory w uszkodzonych pojazdach, udzielono KPP oraz wsparcia psychologicznego osobom poszkodowanym, zabezpieczono lądowisko dla LPR, udrożniono ruch poprzez demontaż barier energochłonnych i zorganizowanie objazdu przez remontowany odcinek autostrady oraz kierowano ruchem na miejscu zdarzenia; działania zostały zakończone o godz. 13:19.

d/ w dniu 22 kwietnia 2016 r. o godz. 16:16 doszło do zdarzenia na obszarze gminy Grodków<sup>67</sup> (pikietaż km 199+000)<sup>68</sup>; zdarzenie zgłosiła telefonicznie osoba postronna o godz. 16:17; do zdarzenia zadysponowano trzy jednostki – dwie z JRG w Grodkowie o godz. 16:18 i jedną z OSP w Bąkowie o godz. 16:19; jednostki z Grodkowa wyjechały na akcję o godz. 16:20, a z Bąkowa o godz. 16:26; pierwszy podmiot ratowniczy przybył na miejsce o godz. 16:39; działania ww. jednostek polegały na: zabezpieczeniu miejsca zdarzenia, udzielaniu trzem poszkodowanym w zdarzeniu KPP i przekazaniu ich ZRM, zorganizowaniu objazdu miejsca zdarzenia poprzez demontaż barier tymczasowych; działania zakończono o godz. 17:32;

e/ w dniu 2 sierpnia 2015 r. o godz. 11:33 miało miejsce zdarzenie drogowe w pobliżu miejscowości Czeska Wieś (pikietaż km 203+900)<sup>69</sup>; zdarzenie zgłosiła osoba postronna o godz. 11:34; do zdarzenia zadysponowano o godz. 11:34 trzy jednostki – dwie z JRG w Brzegu, które wyjechały na akcję o godz. 11:35 i o godz. 11:36 oraz jedną z OSP w Lewinie Brzeskim, która wyjechała o godz. 11:40; na miejscu zdarzenia prowadzono następujące działania: zabezpieczenie miejsca zdarzenia oraz odłączenie akumulatorów w uszkodzonych pojazdach, zepchnięcie ww. pojazdów na pas zieleni; działania zakończono o godz. 12:31.

<sup>65</sup> Nr ewidencyjny zdarzenia 0803001-0652, współrzędne geograficzne zdarzenia: długość 17,5049 i szerokość 50,7314.

<sup>66</sup> W informacji ze zdarzenia, jako przyczynę długiego czasu dojazdu, wskazano niedrożność autostrady A4, spowodowaną remontem.

<sup>67</sup> W informacji ze zdarzenia nie podano miejscowości, w pobliżu której doszło do zdarzenia, nie określono nitki autostrady, na której doszło do zdarzenia oraz nie podano.

<sup>68</sup> Nr ewidencyjny zdarzenia 0803002-0066, współrzędne geograficzne zdarzenia: długość – 17,4203 i szerokość – 50,7615.

<sup>69</sup> Nr ewidencyjny zdarzenia 0803001-0770, współrzędne geograficzne zdarzenia: długość – 17,4686, szerokość – 50,7387.

Kontrola współrzędnych geograficznych ww. zdarzeń podanych w informacjach ze zdarzenia<sup>70</sup> wykazała, że miejsca wszystkich zdarzeń zlokalizowane były na autostradzie A4.

(dowód: akta kontroli str. 605-609, 626-665, 687-689, 937-958, 1074-1057, 1160-1219)

### **Wykorzystanie planów działań ratowniczych dla autostrad i dróg ekspresowych**

Opis stanu faktycznego

Komendant otrzymał od Oddziału Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad w Opolu<sup>71</sup> *Plany działań ratowniczych dla autostrady A4*<sup>72</sup>, zatwierdzone przez Dyrektora Oddziału odpowiednio w dniu 7 sierpnia 2012 r. i w dniu 8 sierpnia 2015 r. W planach tych ujęto zagadnienia dotyczące m.in.: ratownictwa drogowego, chemicznego; udziału i współdziałania służb ratowniczych; powiadamiania innych służb oraz zabezpieczenia działań. W załącznikach do ww. planów ujęto m.in. graficzną ilustrację przebiegu autostrady A4 na terenie województwa opolskiego, z naniesionymi informacjami dotyczącymi infrastruktury ratowniczej, takimi jak: wjazdy awaryjne, przejazdy awaryjne, punkty czerpania wody, systemy łączności alarmowej autostrady, a także m.in. schematy węzłów wjazdowych i wyjazdowych z autostrady, MOP, a także dojazdów do wjazdów i wyjazdów awaryjnych.

W PDR wskazano obszar od wjazdu awaryjnego Sarny Wielkie do granicy województwa opolskiego, jako obszar działania Komendy na obszarze autostrady A4.

Do PPR włączono informacje dotyczące zarządców dróg i ich zadań podane w PDR. Wyciąg z PDR, zawierający dane teleadresowe służb i innych podmiotów współpracujących przy likwidacji skutków zdarzeń na autostradzie A4 oraz kserokopia mapy z PDR, przedstawiająca opolski odcinek ww. autostrady, z naniesionym pikietażem, węzłami, MOP i innymi obiektami infrastruktury drogowej została przekazana na stanowisko pracy dyżurnych Stanowiska Kierowania Komendy.

Komendant wyjaśnił, że informacje zawarte w PDR wykorzystywane są przy organizacji i koordynacji działań ratowniczych podczas zdarzeń na autostradzie A4, w szczególności przy wyznaczaniu tras dojazdu do zdarzeń dla poszczególnych podmiotów ksrg, ustalaniu dokładnego miejsca zdarzenia<sup>73</sup>, lokalizacji węzłów drogowych, wjazdów/wyjazdów i przejazdów awaryjnych, wskazywania jednostkom ksrg miejsc poboru wody do celów gaśniczych. Wyjaśnił także, iż dane PDR były wykorzystane przy opracowaniu: *Tymczasowego planu zabezpieczenia autostrady A4 podczas Euro 2012 i Światowych Dni Młodzieży* oraz *Procedur postępowania w przypadku powstania na terenie powiatu brzeskiego zdarzeń o charakterze masowym na autostradzie A4*.

(dowód: akta kontroli str. 717-719, 1034-1045)

<sup>70</sup> Na podstawie Lokalizatora współrzędnych GPS (<http://vbest.com.pl/gps/>).

<sup>71</sup> Dalej: Oddział GDDKiA.

<sup>72</sup> Dalej: PDR, od km 193+965 (granica utrzymania pomiędzy Oddziałem Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad we Wrocławiu i Oddziałem GDDKiA w Opolu) do km 281+686 (granica woj. śląskiego i opolskiego).

<sup>73</sup> Jeżeli zgłaszający określi pikietaż miejsca zdarzenia.

## Trudności i ograniczenia w realizacji zadań związanych z zapewnieniem przygotowania jednostek ksrq do prowadzenia działań na autostradach i drogach ekspresowych

Opis stanu faktycznego

Komendant wyjaśnił, że trudności i ograniczenia w realizacji ww. zadań wynikają głównie z następujących czynników: braku wystarczających środków dla jednostek ksrq na utrzymanie, przeglądy, naprawy i wymianę posiadanego sprzętu oraz rotacji kadrowej w szeregach OSP, co wymusza ustawiczne prowadzenie szkoleń dla strażaków<sup>74</sup>.

(dowód: akta kontroli str. 549-550)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Stosownie do treści § 8 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia w sprawie organizacji ksrq analizę zabezpieczenia operacyjnego przeprowadza się z uwzględnieniem obszarów, dla których prawdopodobny czas przybycia do zdarzenia pierwszych i kolejnych sił i środków podmiotów ratowniczych wynosi odpowiednio do 8 min. i do 15 min., w celu wyznaczenia dla nich obszarów chronionych lub ich zmiany.

Pomimo treści ww. przepisów, w analizie operacyjnego zabezpieczenia powiatu brzeskiego w 2015 r. i w 2016 r.<sup>75</sup> nie uwzględniono obszarów, dla których prawdopodobny czas przybycia do zdarzenia pierwszych i kolejnych sił i środków podmiotów ratowniczych wynosi odpowiednio do 8 min. i do 15 min. W analizach tych, dla JRG PSP stacjonujących w Brzegu i Grodkowie, na mapie powiatu brzeskiego naniesiono dwa okręgi, wokół siedzib ww. jednostek<sup>76</sup>, które nie wyznaczały obszarów przybycia do zdarzenia pierwszych i kolejnych sił i środków w czasie odpowiednio do 8 min. i do 15 min., pomimo takiego opisu tych obszarów. Wskazane dwa okręgi przybycia do zdarzenia nie wyznaczały obszarów w sposób wymagany treścią rozporządzenia, gdyż w obszarze tym znajdowały się:

a/ m.in. miejscowości Czepielowice, Złotówka i Piastowice, do których odległość i czas dojazdu z siedziby JRG, według Mapy Panorama Firm<sup>77</sup>, wynosiła odpowiednio: 11,6 km i 23 min., 12,2 km i 23 min. oraz 13,2 km i 28 min.,

b/ tereny, na których nie było dróg publicznych.

Ponadto wskazane w analizach obszary przybycia do zdarzeń nie obejmowały autostrady A4 pomimo, iż odcinek autostrady na terenie powiatu brzeskiego był obszarem chronionym przez ww. JRG PSP.

Pomimo, iż ok. 29% obszaru chronionego powiatu brzeskiego<sup>78</sup> znajdowało się w obszarze, dla którego prawdopodobny czas dotarcia pierwszych i kolejnych sił i środków przekraczał odpowiednio 8 min. i 15 min., Komendant nie podjął w latach 2015-2016 działań w celu zmiany obszarów chronionych, jak również nie podjął działań w celu zapewnienia, aby obszar autostrady A4 znajdował się w obszarze możliwie najkrótszego czasu dotarcia.

Komendant wyjaśnił, że aby zwiększyć pokrycie powiatu brzeskiego obszarami, do których dotarcie jednostkom ksrq zajmuje do 8 min., konieczne byłoby włączenie kolejnych jednostek OSP do ksrq oraz, że *na chwilę obecną jednostki OSP nie dysponują środkami pozwalającymi na zakup wyposażenia wymaganego dla*

<sup>74</sup> Podstawowego, z zakresu ratownictwa technicznego, dla dowódców OSP oraz dla kierowców-konserwatorów sprzętu ratowniczego – realizowanych przez Komendę oraz szkoleń z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy, finansowanych przez gminy.

<sup>75</sup> Analizy te sporządził Naczelnik Wydziału Operacyjno-Szkoleniowego Komendy, a zatwierdził Komendant.

<sup>76</sup> Odpowiednio: ul. Saperska 16 w Brzegu i ul. Słowackiego 1 w Grodkowie.

<sup>77</sup> Strona internetowa <http://mapa.pf.pl>.

<sup>78</sup> Według danych zawartych w analizie operacyjnego zabezpieczenia powiatu brzeskiego w 2016 r., sporządzonej przez Naczelnika Wydziału Operacyjno-Szkoleniowego Komendy.

włączenia ich do ksrq. Wyjaśnił także, że zmiany w rozlokowaniu sił i środków ksrq były dokonywane wyłącznie czasowo, w związku z zabezpieczeniem Turnieju Finałowego EURO 2012 i Światowymi Dniami Młodzieży.

(dowód: akta kontroli str. 5, 61-84, 273-277, 332-333, 667-668)

W analizach zabezpieczenia operacyjnego powiatu brzeskiego w 2015 r. i 2016 r. nie wskazano także miejsc, obiektów i terenów o utrudnionych warunkach prowadzenia działań ratowniczych i niskim poziomie zabezpieczenia operacyjnego; o których mowa w § 8 ust. 4 pkt 6 rozporządzenia w sprawie organizacji ksrq.

Ponadto w ww. analizie na 2015 r. nie określono gotowości operacyjnej, z podziałem na rodzaj zagrożenia oraz całodobową, roczną lub sezonową dyspozycyjność, której uwzględnienia wymagał przepis § 8 ust. 4 pkt 1 ww. rozporządzenia.

Komendant wyjaśnił, że:

- siły i środki dysponowane do zdarzenia określają *Zasady dysponowania sił jednostek ochrony przeciwpożarowej powiatu brzeskiego oraz doraźnego zabezpieczenia operacyjnego powiatu po zadysponowaniu zasobów ratowniczych*<sup>79</sup>,
- dane w zakresie gotowości operacyjnej, z podziałem na rodzaje zagrożenia oraz całodobową, roczną lub sezonową dyspozycyjność oraz obszary, dla których prawdopodobny czas przybycia do zdarzenia pierwszych i kolejnych sił i środków wynosi odpowiednio do 8 min. i do 15 min., zostały zawarte w analizie gotowości operacyjnej powiatu brzeskiego w 2015 r., natomiast rodzaj i skala zagrożeń oraz miejsca, obiekty i tereny o utrudnionych warunkach prowadzenia działań ratowniczych zostały uwzględnione w analizie zagrożenia powiatu brzeskiego na 2015 r.

(dowód: akta kontroli str. 5, 61-84, 99-158, 197-198, 273-277, 332-333, 561-586, 666-668, 722-723)

2. Stosownie do treści § 11 ust. 1 rozporządzenia w sprawie organizacji ksrq z analizy zagrożeń oraz z analizy zabezpieczenia operacyjnego komendanci powiatowi PSP sporządzają wnioski służące poprawie funkcjonowania ksrq na obszarze powiatu. Wnioski te, zgodnie z treścią § 11 ust. 2 ww. rozporządzenia, komendanci powiatowi PSP obowiązani są przekazać staroście, w celu podjęcia działań zmierzających do poprawy funkcjonowania ksrq.

Z analiz zabezpieczenia operacyjnego oraz z analiz zagrożeń powiatu brzeskiego w 2015 r. i w 2016 r. sformułowano tylko jeden wniosek w zakresie poprawy funkcjonowania ksrq na obszarze powiatu (w analizie operacyjnego zabezpieczenia powiatu brzeskiego w 2015 r.). We wniosku tym wskazano na braki w wyposażeniu jednostek ksrq. Innych wniosków w zakresie poprawy funkcjonowania ksrq na obszarze powiatu brzeskiego pomimo, iż obszary, dla których prawdopodobny czas przybycia do zdarzenia pierwszych sił i środków podmiotów ratowniczych wynosił do 8 min., obejmowały ok. 71,1% terenu ww. powiatu, nie sformułowano.

Ww. wniosek dotyczący wyposażenia jednostek ksrq Komenda zawarła w *Informacji o stanie ochrony przeciwpożarowej powiatu brzeskiego w 2015 r.*, sporządzonej w dniu 15 czerwca 2016 r. i przekazanej w dniu następnym Staroście Brzeskiemu, tj. po upływie ponad 16 miesięcy od zatwierdzenia<sup>80</sup> przez Komendanta analizy operacyjnego zabezpieczenia powiatu brzeskiego w 2015 r.

Komendant wyjaśnił, że wnioski z ww. analizy operacyjnego zabezpieczenia i zagrożeń powiatu brzeskiego w 2015 r. dotyczyły *braków wyposażenia w sprzęt transportowy i ratowniczy, ponieważ braki w tego rodzaju wyposażeniu są priorytetowe (brak tego wyposażenia uniemożliwia dotarcie do miejsca zdarzenia i podjęcie działań*

<sup>79</sup> Uzgodnione z Opolskim Komendantem Wojewódzkim PSP w Opolu w dniu 10 września 2013 r.

<sup>80</sup> W dniu 19 stycznia 2015 r.

ratowniczych). Po uzupełnieniu braków sprzętowych, znane będą dokładnie parametry nowego sprzętu i wnioski z ww. analiz zostaną rozszerzone o zagadnienia operacyjne.

(dowód: akta kontroli str. 561-588, 722-723, 1159)

### **1.3. Odbiory i czynności kontrolno-rozpoznawcze na autostradach i drogach ekspresowych**

#### **Przedsięwzięcia w zakresie odbioru odcinków autostrad i dróg ekspresowych**

Opis stanu faktycznego

W latach 2015-2016 (I półrocze) Komendant nie prowadził działań w zakresie odbioru odcinków autostrad i dróg ekspresowych wskazanych w art. 56 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. *Prawo budowlane*<sup>81</sup>.

(dowód: akta kontroli str. 533-548, 1050-1052)

#### **Czynności kontrolno-rozpoznawcze na autostradach i drogach ekspresowych**

Opis stanu faktycznego

W okresie od dnia 1 stycznia 2015 r. do dnia 30 września 2016 r. Komenda nie planowała i nie przeprowadziła czynności kontrolno-rozpoznawczych na autostradzie A4. Poprzednio czynności takie Komenda przeprowadziła w obiektach Obwodu Utrzymania Autostrady A4 w Przylesiu, w dniach od 20 do 22 sierpnia 2013 r., w zakresie rozpoznania możliwości i warunków przeprowadzenia działań ratowniczych.

Komendant wyjaśnił, że do Komendy nie wpłynęły zgłoszenia zakończenia robót budowlanych na odcinku autostrady A4 położonym na obszarze powiatu brzeskiego, a także nie zaistniały inne okoliczności wymienione w art. 23 ust. 2 ustawy o PSP, wymagające przeprowadzenia ww. czynności.

(dowód: akta kontroli str. 190-195, 324-325, 751-761, 851-852, 1050-1052)

Ustalone  
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

**Ocena cząstkowa**

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

## **2. Wymiana informacji i koordynacja działań pomiędzy PSP, a służbami prowadzącymi działania ratownicze**

### **2.1. Współpraca PSP z jednostkami organizacyjnymi innych służb i podmiotami ratowniczymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi w zakresie ratownictwa na drogach**

Opis stanu faktycznego

W notatce uzgodnień w sprawie zasad współpracy Komendy i Wojskowej Komendy Uzupełnień w Brzegu<sup>82</sup> ustalono, że współpraca ww. jednostek realizowana będzie w zakresie: a/ rozpoznawania i monitorowania zaistniałych zagrożeń na administrowanym terenie; b/ alarmowania i informowania o zaistniałych pożarach, zagrożeniach chemicznych i wypadkach, c/ współdziałania podczas akcji ratowniczych wymagających zastosowania specjalistów oraz specjalistycznego sprzętu; d/ wymiany informacji o zagrożeniach, katastrofach naturalnych oraz awariach technicznych mogących mieć wpływ na ochronę ppoż. w jednostkach wojskowych; e/ uczestniczenia w prowadzonych przez przełożonych wspólnych szkoleniach i ćwiczeniach jednostek organizacyjnych z zakresu współpracy podczas działań ratowniczych i poszukiwawczych, stosownie do odpowiednich przepisów. Ponadto w ww. notatce określono zasady współpracy, która miała być realizowana m.in. poprzez: wymianę informacji o posiadanych możliwościach ratowniczych

<sup>81</sup> Dz. U. z 2016 r. poz.290 ze zm.

<sup>82</sup> Notatka zaewidencjonowana w dniu 18 listopada 2014 r.

i pododdziałach specjalistycznych, szkolenie i doskonalenie kadr, uczestniczenie we wspólnych ćwiczeniach, organizowanie i utrzymanie łączności na bazie istniejących i wzajemnie udostępnionych sieci i systemów łączności.

W dniu 9 lutego 2016 r. Komendant oraz dowódca Pierwszego Pułku Saperów w Brzegu dokonali uzgodnień<sup>83</sup> w zakresie współdziałania podczas wystąpienia sytuacji kryzysowych i zobowiązali się do: a/ bieżącej wymiany informacji na temat możliwości wystąpienia sytuacji kryzysowych; b/ wydzielenia zespołów łącznikowych wraz ze środkami łączności podczas wspólnych działań; c/ świadczenia wzajemnej pomocy poprzez wymianę informacji o posiadanych możliwościach ratowniczych i pododdziałach specjalistycznych, d/ wymiany informacji i danych o własnych jednostkach działających na potrzeby realizacji porozumienia i możliwości użycia ich w akcjach ratowniczych, e/ szkolenia i doskonalenia kadr, f/ uczestniczenia we wspólnych ćwiczeniach, udostępniania podczas wspólnych działań ratowniczych lub ćwiczeń sił i środków, a w szczególności specjalistów, sprzętu i urządzeń ratowniczych oraz sprzętu do zabezpieczenia medycznego (sanitarka SCAM-S), a także g/ do organizowania i utrzymania łączności na bazie istniejących i wzajemnie udostępnionych sieci i systemów łączności. Ponadto Komendant zobowiązał się, w miarę posiadanych możliwości, do pomocy w zorganizowaniu lądowiska dla śmigłowców na potrzeby ww. pułku.

W marcu 2012 r. Komenda uzgodniła<sup>84</sup> zadania w zakresie wspomagania działań ratowniczych przez: Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Brzegu Spółkę z o.o., Straże Miejskie w Lewinie Brzeskim, Grodkowie i Brzegu, Grodkowskie Wodociągi i Kanalizacja Spółkę z o.o. w Tarnowie Grodkowskim, Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe<sup>85</sup> Województwa Opolskiego Drużynę w Brzegu, Usługi Wodno-Kanalizacyjne „Hydro-Lew” Spółkę z o.o. w Lewinie Brzeskim, Eko-Skarbimierz Spółkę z o.o. w Skarbimierzu Osiedle, Zarząd Dróg Powiatowych w Brzegu. Współdziałanie ww. podmiotów przy akcjach ratunkowych jednostek kstrg powiatu brzeskiego odnotowywane było w SWD (w meldunkach ze zdarzenia).

W 2015 r. JRG PSP w Brzegu, w ramach doskonalenia zawodowego strażaków zaplanowała i zrealizowała pięć szkoleń<sup>86</sup> z zakresu ratownictwa wodnego, w tym trzy z udziałem drużyny interwencyjnej WOPR w Brzegu. W 2016 r. trzy ćwiczenia w ww. zakresie (w tym dwa z udziałem ratownika WOPR) przeprowadzono we wrześniu. W latach 2015-2016 (I półrocze) grupa WOPR w Brzegu wspomagała działania jednostek Komendy przy trzech zdarzeniach<sup>87</sup>.

W latach 2015-2016 (I półrocze) jednostki kstrg powiatu brzeskiego współpracowały z Policją, jednostkami systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego<sup>88</sup> oraz Oddziałem GDDKiA w Opolu przy prowadzeniu działań ratowniczych na autostradzie A4. Współpraca z Policją polegała m.in.: na udzielaniu przez Policję pomocy w dotarciu pojazdów kstrg na miejsce zdarzenia, współdziałaniu przy zabezpieczeniu miejsca zdarzenia i kierowaniu ruchem w tym miejscu, przejmowaniu przez Policję miejsca zdarzenia po zakończeniu działań ratowniczych. Współpraca z jednostkami systemu PRM obejmowała współdziałanie przy planowaniu, organizowaniu i realizacji działań ratowniczych, w tym m.in.: rozpoznanie u osób poszkodowanych stanu nagłego zagrożenia zdrowotnego oraz

<sup>83</sup> W notatce uzgodnień podpisanej przez Komendanta i ww. dowódcę. W notatce podano, że uzgodnień dokonano na podstawie *Porozumienia o współpracy pomiędzy Komendantem Głównym PSP i Dowódcą Generalnym Rodzajów Sił Zbrojnych*, zawartego w dniu 25 maja 2015 r.

<sup>84</sup> W formie arkusza uzgodnień zawierających zadania podmiotu wspomagającego działania ratownicze, podpisanych przez Komendanta i przedstawiciela podmiotu wspomagającego.

<sup>85</sup> Dalej: WOPR.

<sup>86</sup> 7 lipca, 9 lipca, 10 lipca 14 lipca i 18 lipca 2015 r.

<sup>87</sup> Zdarzenia te miały miejsce w 2015 r. na kanale rzeki Odry.

<sup>88</sup> Dalej: PRM.

prorowadzenie segregacji pierwotnej i udział w segregacji wtórnej, stosowanie technik i sprzętu niezbędnych do ratowania życia i zdrowia w zależności od rodzaju, skali i miejsca zdarzenia oraz liczby osób poszkodowanych oraz zapewnienia ciągłości realizowanego przez podmioty ksrq procesu ratowania osób znajdujących się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego na miejscu zdarzenia.

Współpraca ze służbami administratora autostrady A4 dotyczyła współdziałania przy zabezpieczeniu miejsca zdarzenia oraz przekazaniu terenu działań ratowniczych po zakończeniu akcji ratowniczej.

Komendant wyjaśnił, że współpraca z Oddziałem GDDKiA w Opolu w zakresie zapewnienia niezbędnych warunków prowadzenia skutecznych działań ratowniczych na autostradzie A4 realizowana jest na poziomie Komendy Wojewódzkiej PSP w Opolu. Wyjaśnił ponadto, że uzgodnienia w zakresie współpracy podmiotów ksrq z podmiotem zarządzającym autostradą A4 na odcinku przebiegającym przez powiat brzeski dokonywane były na poziomie ww. Komendy Wojewódzkiej i zawarte zostały w PDR.

Komendant nie zawarł porozumienia z dysponentem jednostek systemu PRM. Zasady współpracy pomiędzy jednostkami organizacyjnymi PSP oraz jednostkami ochrony przeciwpożarowej włączonymi do ksrq, a jednostkami ochrony zdrowia realizującymi zadania z zakresu ratownictwa medycznego określone zostały w Planie Działania Systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego dla Województwa Opolskiego na lata 2015 i następne<sup>89</sup>. Komendant wyjaśnił, że współpraca z jednostkami PRM realizowana była na podstawie zapisów ujętych w ww. planie w rozdziale II pkt 8<sup>90</sup> i pkt 9<sup>91</sup>.

(dowód: akta kontroli str. 690-716, 762-818, 1053-1059, 1086-1099)

Ustalone  
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

## **2.2. Organizacja łączności na potrzeby działań PSP na autostradach i drogach ekspresowych**

Opis stanu  
faktycznego

Łączność dla jednostek ksrq powiatu brzeskiego na potrzeby działań ratowniczych zapewniono i zorganizowano w oparciu o *Zasady łączności* w Komendzie, zatwierdzone przez Komendanta w dniu 9 grudnia 2013 r.

Ogłędziny Stanowiska Kierowania Komendy potwierdziły, że funkcjonariusz pełniący służbę na tym stanowisku posiadał dostęp do sprawnych urządzeń technicznych, umożliwiających m.in. nawiązanie łączności telefonicznej<sup>92</sup> i radiowej<sup>93</sup>, przesyłanie faksów i korzystanie z systemów informatycznych SWD.

Ogłędziny samochodu ratowniczo-gaśniczego JRG PSP w Brzegu potwierdziły, że był on wyposażony w radiostacje nasobne marki Hytera (pięć szt.) oraz radiotelefon przewoźny samochodowy ww. marki. Ponadto stwierdzono, że znajdował się w nim

<sup>89</sup> Podpisany przez Wojewodę Opolskiego w marcu 2015 r. i zatwierdzonym przez Ministra Zdrowia.

<sup>90</sup> Współpraca jednostek systemu z jednostkami współpracującymi z systemem, o którym mowa w art. 15 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1868), dalej: ustawa o PRM.

<sup>91</sup> Jednostki współpracujące z systemem, o którym mowa w art. 15 ustawy o PRM.

<sup>92</sup> Telefon do łączności ogólnodostępnej, z funkcją umożliwiającą połączenia w sieci komórkowej, telefon alarmowy stacjonarny i przenośny, odbierający dwa połączenia jednocześnie na nr 998, system CISCO umożliwiający połączenia z Policją, ratownictwem medycznym, Centrum Powiadamiania Ratunkowego oraz komendami PSP.

<sup>93</sup> Radiotelefon Motorola (2 szt.) do łączności na kanale powiatowym dowódców PSP na miejscu zdarzenia, radiotelefon Radmor do łączności z Komendą Wojewódzką PSP, z wydzielonym kanałem Krajowej Sieci Współdziałania i Alarmowania (na nasłuchu) oraz radiostacja systemu zdalnego alarmowania jednostek OSP DPS-15.

wyciąg z danych radiowych<sup>94</sup> Komendy Wojewódzkiej PSP w Opolu (kanał 20) i Komendy Głównej PSP (kanał 30)<sup>95</sup>.

Kierujący działaniami ratowniczymi byli zobowiązani do wymiany informacji podczas działań ratowniczych z dowódcami poszczególnych służb na kanale B 112, a z podległymi ratownikami na kanale dowodzenia i współdziałania oraz na kanale ratowniczo-gaśniczym.

(dowód: akta kontroli str. 297-310, 771-773, 749-750, 1227-1228)

Ustalono  
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

### **2.3. Dokumentowanie działań ratowniczych prowadzonych przez jednostki ksrq**

Opis stanu  
faktycznego

Działania ratownicze jednostek ksrq prowadzone w związku z pięcioma zdarzeniami na autostradzie A4, omówionymi w pkt 1.2. niniejszego wystąpienia, udokumentowane zostały: w informacjach ze zdarzenia; w kartach zdarzenia; w potwierdzeniach udziału w działaniu ratowniczym; w potwierdzeniach przekazania terenu, obiektu lub mienia objętego działaniem ratowniczym; zapotrzebowaniem na siły Centralnego Odvodu Operacyjnego; dyspozycją w związku ze zgłoszeniem zapotrzebowania na siły i środki, a także raportami KDR oraz kartami udzielonej KPP.

(dowód: akta kontroli str. 633-658, 937-958)

Ustalono  
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

**Ocena cząstkowa**

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

## **3. Wyposażenie jednostek ksrq oraz wyszkolenie strażaków w zakresie prowadzenia działań ratowniczych**

### **3.1. Stan wyposażenia jednostek ksrq w pojazdy i sprzęt ratowniczy**

#### **Wyposażenie jednostek PSP na obszarze powiatu oraz potrzeby w tym zakresie**

Opis stanu  
faktycznego

Komenda spełniała standard minimalnego wyposażenia określony w załączniku nr 1<sup>96</sup> do rozporządzenia w sprawie wyposażenia, gdyż posiadała m.in.:

- lekki samochód rozpoznawczo-gaśniczy: 2 szt. (standard minimalnego wyposażenia<sup>97</sup> – jeden w każdej JRG),
- średni samochód ratowniczo-gaśniczy<sup>98</sup>: 3 szt. (smw – jeden w każdej JRG),
- ciężki samochód ratowniczo-gaśniczy<sup>99</sup>: 2 szt. (smw – jeden w każdej JRG),
- zestaw hydraulicznych narzędzi ratowniczych: 5 szt. (smw – po dwa w każdej JRG),
- zestaw ratownictwa medycznego R1: 7 szt. (smw – po dwa w każdej JRG),

Komenda spełniała standard minimalnego wyposażenia dodatkowego<sup>100</sup> określony

<sup>94</sup> Indeksy, kryptonimy, nazwa korespondenta, radiowe kanały robocze, nazwa sieci łączności.

<sup>95</sup> A ponadto kryptonimy ogólne cyfrowe i indeksy oraz zakresy cyfrowe kryptonimów.

<sup>96</sup> Standard minimalnego wyposażenia Komend Powiatowych (Miejskich) PSP, w tym jednostek ratowniczo-gaśniczych.

<sup>97</sup> Dalej: smw.

<sup>98</sup> W tym dwa samochody wyposażone w sprzęt ratownictwa technicznego spełniające wymagania wyposażenia do realizacji czynności podstawowych.

<sup>99</sup> W tym dwa samochody wyposażone w sprzęt ratownictwa technicznego spełniające wymagania wyposażenia do realizacji czynności podstawowych.

<sup>100</sup> Dalej: smdw.

w pkt 1, 2, 3, 4, 6 i 8 załącznika nr 2<sup>101</sup> do rozporządzenia w sprawie wyposażenia, gdyż posiadała:

- mobilny zapas pianotwórczego środka gaśniczego o pojemności 4 000 dm<sup>3</sup> na ciężkim samochodzie ratowniczo-gaśniczym, wyposażonym w zbiornik na wodę o poj. 8 000 dm<sup>3</sup>, (smdw – ciężki samochód ratowniczo-gaśniczy posiada zbiornik środka pianotwórczego o poj. min. 4 000 dm<sup>3</sup>),
- ciężki samochód ratowniczo-gaśniczy GCBA 8/60 STEYER: 1 szt. (smdw – min. GCBA 7/40),
- działko wodno-pianowe przenośne DWP 40 o wydajności 4 800 dm<sup>3</sup>/min.: 1 szt., na wyposażeniu ciężkiego samochodu ratowniczo-gaśniczego GCBA 8/16 (smdw – ciężki samochód ratowniczo-gaśniczy min. GCBA 7/40 wyposażony w przenośne lub przewoźne działko wodno-pianowe min DWP 40),
- quad: 1 szt. (smdw – quad lub transporter),
- zestaw pomp do wody zanieczyszczonej o wydajności min. 6 000 dm<sup>3</sup>/min: 1 szt. (smdw – jeden ww. zestaw),
- agregat proszkowy z proszkiem gaśniczym o masie 50 kg: 2 szt. (smdw – jeden agregat proszkowy z proszkiem gaśniczym o masie 25 kg).

Zgodnie z § 4 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 rozporządzenia w sprawie wyposażenia Komendant ustalił tabelę wyposażenia na obszarze powiatu brzeskiego w dniu 15 maja 2015 r. i uzgodnił ją z Opolskim Komendantem Wojewódzkim PSP.

Komendant wyjaśnił, iż w celu pozyskania środków pozabudżetowych na sfinansowanie brakującego wyposażenia wystąpił w 2015 r. do Burmistrza Brzegu o zabezpieczenie w budżecie Miasta Brzeg środków z przeznaczeniem na ochronę przeciwpożarową<sup>102</sup>. Ponadto wyjaśnił, że Komenda Wojewódzka PSP w Opolu przygotowuje przetarg na dostawę ciężkiego samochodu ratownictwa technicznego SCRT<sup>103</sup>, z przeznaczeniem dla Komendy.

Komendant nie wskazał potrzeb w zakresie dodatkowego wyposażenia, innego niż wyposażenie normatywne. Wyjaśnił, że najistotniejszą potrzebą do działań na autostradzie jest zapewnienie, zgodnie z normatywem, ciężkiego samochodu ratownictwa technicznego, którego brak ogranicza również możliwości działania Specjalistycznej Grupy Ratownictwa Technicznego „Brzeg”.

(dowód: akta kontroli str. 346-351, 426-438, 724-748, 1100-1149, 1222-1226)

### **Sily i środki jednostek OSP włączonych do ksrq na obszarze powiatu**

Opis stanu  
faktycznego

Wszystkie jednostki OSP z powiatu brzeskiego, włączone do ksrq na obszarze województwa opolskiego, posiadały samochody ratowniczo-gaśnicze, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 1 lit. a rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 15 września 2014 r. w sprawie zakresu, szczegółowych warunków i trybu włączania jednostek ochrony przeciwpożarowej do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego<sup>104</sup>, z tego trzy jednostki posiadały ciężkie samochody ratowniczo-gaśnicze<sup>105</sup>, a pozostałe posiadały średnie samochody ratowniczo-gaśnicze<sup>106</sup>. Jednostki OSP włączone do ksrq, stosownie do wymogu wynikającego z § 2 ust. 1 pkt 1 lit. b ww. rozporządzenia, posiadały od 18 do 36 wyszkolonych ratowników medycznych (łącznie 262).

Jednostki te posiadały skuteczny system łączności i powiadamiania i alarmowania (DSP-15) oraz urządzenia łączności w sieci radiowej systemu ksrq na potrzeby działań ratowniczych (radiotelefony samochodowe nasobne), a także pozostawały w gotowości

<sup>101</sup> Standard minimalnego dodatkowego wyposażenia komend powiatowych (miejskich) PSP.

<sup>102</sup> Wniosek nie został uwzględniony.

<sup>103</sup> Planowany termin realizacji – do grudnia 2017 r.

<sup>104</sup> Dz. U. poz. 1317. Dalej: rozporządzenie w sprawie włączania jednostek do ksrq.

<sup>105</sup> OSP w: Bąkowie, Przylesiu i Lipkach.

<sup>106</sup> OSP w: Tarnowie Grodkowskim, Lubszy, Michałowicach, Czepielowicach, Olszance i Lewinie Brzeskim.

do podejmowanych działań ratowniczych<sup>107</sup>.

Do działań na autostradzie A4 w pierwszym rzucie dysponowane były jednostki OSP w: Bąkowie<sup>108</sup>, Olszance<sup>109</sup>, Przylesiu<sup>110</sup> i Lewinie Brzeskim<sup>111</sup>, a w drugim rzucie jednostki OSP w Czepielowicach<sup>112</sup> i w Lipkach<sup>113</sup>.

Trzy jednostki OSP<sup>114</sup> włączone do ksrg posiadały, ponad minimum określone w § 2 ust. 1 rozporządzenia w sprawie włączania jednostek do ksrg, dodatkowy sprzęt w zakresie specjalistycznego ratownictwa technicznego. Również trzy OSP<sup>115</sup> posiadały dodatkowe wyposażenie w specjalistyczny sprzęt ratownictwa medycznego<sup>116</sup>, powyżej ww. minimum.

Jednostki OSP włączone do ksrg posiadały od dwóch do dziewięciu przeszkolonych ratowników KPP, w tym jednostki dysponowane do działań na autostradzie w pierwszym rzucie posiadały odpowiednio: w Bąkowie – pięciu ratowników, w Olszance – dwóch, w Przylesiu – trzech, a w Lewinie Brzeskim – siedmiu. Jednostki dysponowane do tych działań w drugim rzucie posiadały ośmiu (w Lipkach) i dziewięciu (w Czepielowicach) takich ratowników. Poziom gotowości A, określony w pkt 3.4.A. *Zasad organizacji ratownictwa medycznego w ksrg*<sup>117</sup>, posiadały trzy jednostki OSP: w Michałowicach, Czepielowicach i Lipkach.

Żadna z jednostek OSP w ksrg nie osiągnęła minimalnego standardu wyposażenia w sprzęt do ratownictwa medycznego, ustalonego w pkt. 3.5. ww. zasad organizacji ratownictwa medycznego w ksrg. Komendant wyjaśnił, że w latach 2013-2016 Komenda w pierwszej kolejności, w związku z zaleceniami NIK<sup>118</sup>, uzupełniała w jednostkach ksrg sprzęt do działań na wysokości. Wyjaśnił ponadto, że Komenda wyposażała trzy jednostki OSP w łódzie z silnikiem i niezbędnym wyposażeniem, w celu spełnienia przez nie wymogu w zakresie ratownictwa wodnego na poziomie podstawowym, a także zakupiła dla jednostek OSP sprzęt do działań z zakresu ratownictwa chemiczno-ekologicznego. Komendant wyjaśnił również, że sprzęt medyczny będzie sukcesywnie uzupełniany w jednostkach OSP w ramach otrzymanych środków finansowych przeznaczonych na funkcjonowanie ksrg.

Komendant zorganizował w dniu 14 września 2016 r. spotkanie naczelników OSP powiatu brzeskiego z przedstawicielami Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w Opolu w sprawie możliwości składania przez OSP wniosków<sup>119</sup> o dofinansowanie zakupu torby PSP-1 i innego sprzętu.

(dowód: akta kontroli str. 439-453, 846-848)

<sup>107</sup> Zgodnie z wymogami określonymi w § 2 ust. 1 pkt 1 lit c i lit. d oraz pkt 2 rozporządzenia w sprawie włączania jednostek do ksrg.

<sup>108</sup> Najbliższy wjazd na autostradę – Węzeł Brzeg, odległość wjazdu od siedziby jednostki 6,6 km.

<sup>109</sup> Najbliższy wjazd na autostradę – MOP Jankowice, odległość wjazdu od siedziby jednostki 10,6 km (przy braku opadów śniegu, dla drogi alternatywnej – 6,3 km).

<sup>110</sup> Najbliższy wjazd na autostradę – Węzeł Brzeg, odległość wjazdu od siedziby jednostki 3,2 km.

<sup>111</sup> Najbliższy wjazd na autostradę – wjazd awaryjny Sarny Małe, odległość siedziby jednostki od wjazdu 6,8 km.

<sup>112</sup> Najbliższy wjazd na autostradę – Węzeł Brzeg, odległość wjazdu od siedziby jednostki 22,3 km.

<sup>113</sup> Najbliższy wjazd na autostradę – Węzeł Brzeg, odległość wjazdu od siedziby jednostki 20,5 km.

<sup>114</sup> OSP w Czepielowicach (dodatkowy sprzęt: nożyce hydrauliczne, cylinder rozpierający, pompa hydrauliczna nożna, poduszki pneumatyczna niskiego podnoszenia V12 i V54 – 2 szt. oraz wyciągarka 150 KN), OSP w Lubczy (dodatkowy sprzęt: poduszki niskiego podnoszenia V10, V18, V12, V24 i V42, wyciągarka elektryczna, otwieracz do drzwi w zestawie hydraulicznym) i OSP w Przylesiu (dodatkowy sprzęt: Pompa hydrauliczna, ręczna, mini nożyce do pedałów).

<sup>115</sup> OSP w Lipkach, w Lubczy i Przylesiu (dodatkowy sprzęt medyczny - odpowiednio plecak PSP R1 i po jednym zestawie PSP R1).

<sup>116</sup> Odpowiednio plecak PSP R1 i po jednym zestawie PSP R1.

<sup>117</sup> Zatwierdzony przez Komendanta Głównego PSP w lipcu 2013 r.

<sup>118</sup> Po kontrolach przeprowadzonych w 2010 r. i 2012 r.

<sup>119</sup> Do Funduszu Składowego Ubezpieczenia Społecznego Rolników.

## Przygotowanie jednostki ratowniczo-gaśniczej do działań

Opis stanu  
faktycznego

Kontrolą przygotowania do działań objęto JRG PSP w Brzegu. Przeprowadzone w tej jednostce oględziny wykazały, że garaż w którym stacionowały pojazdy i sprzęt posiadał 20 bram wjazdowych<sup>120</sup>, otwieranych elektrycznie<sup>121</sup>, wyposażonych również w mechanizm ręcznego ich otwierania. Garaż wyposażony był m.in. w ogrzewanie centralne<sup>122</sup> oraz 10 systemów odciągów spalin<sup>123</sup>. Ponadto w trakcie oględzin ustalono, że na wyposażeniu ww. jednostki był min. lekki samochód ratownictwa technicznego z funkcją gaśniczą<sup>124</sup>, posiadający aktualny przegląd techniczny. Kontrola 12 szt. wyposażenia z grupy narzędzi ratowniczych wykazała, że wyposażenie to spełniało wymogi określone w *Zasadach organizacji ratownictwa technicznego w ksrg*<sup>125</sup>, w załączniku nr 3 – *Zestawienie i minimalny normatyw wyposażenia w sprzęt, pojazdy i środki techniczne do ratownictwa technicznego w zakresie specjalistycznych czynności ratowniczych*. Zestawy hydraulicznych narzędzi ratowniczych były także na wyposażeniu następujących pojazdów JRG PSP w Brzegu: średniego samochodu ratowniczo-gaśniczego<sup>126</sup> oraz ciężkiego samochodu ratowniczo-gaśniczego<sup>127</sup>, a także kontenera inżynieryjno-technicznego 401-K1<sup>128</sup>. Kontrola 16 szt. wyposażenia z zakresu ratownictwa medycznego R1 wykazała, że wyposażenie to było zgodne (rodzajowo i ilościowo) z wykazem ujętym w załączniku nr 3<sup>129</sup> do *Zasad organizacji ratownictwa medycznego w ksrg*<sup>130</sup>. W dniu ww. oględzin służbę w tej jednostce pełniło 11 strażaków, w tym jeden na stanowisku dowódcy zastępu, czterech na stanowisku kierowcy ratownika i sześciu na stanowisku ratownika. W obsadzie średniego samochodu ratowniczo-gaśniczego (na podwoziu Mercedesa) było czterech strażaków, a w obsadzie ciężkiego samochodu ratowniczo-gaśniczego (na podwoziu Scania) było pięciu strażaków. Do obsady pozostałych pojazdów wyznaczono po dwóch lub jednego strażaka z załóg ww. samochodów.

(dowód: akta kontroli str. 453-513, 837)

Uwagi dotyczące  
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że na wyposażeniu SGRT „Brzeg” nie było średniego lub ciężkiego samochodu ratownictwa technicznego z żurawiem, wymaganego normatywem minimalnego wyposażenia specjalistycznych grup ratowniczych, określonego w poz. 10 załącznika nr 4 do rozporządzenia w sprawie wyposażenia. Komendant wyjaśnił, że Komenda nie otrzymuje w budżecie środków inwestycyjnych na zakup brakującego wyposażenia.

(dowód: akta kontroli str. 346-351, 426-438, 724-748, 1100-1149, 1222-1226)

<sup>120</sup> Z tego 10 od strony ul. Saperskiej i 10 prowadzących na wewnętrzny plac Komendy, sąsiadujący bezpośrednio z drogą wyjazdową na ul. Saperską.

<sup>121</sup> Przyciskiem zlokalizowanym przy bramie lub ze stanowiska kierowania.

<sup>122</sup> 26 grzejników, z tego 20 usytuowanych pomiędzy bramami wjazdowymi i 6 na ścianach bocznych.

<sup>123</sup> Firmy Magna Track, umożliwiających zamontowanie odciągów na systemie spalinowym pojazdów bezpośrednio w pobliżu bramy.

<sup>124</sup> Jednostka posiadała również średni samochód ratowniczo-gaśniczy (na podwoziu Mercedesa), ciężki samochód ratowniczo-gaśniczy (na podwoziu Scania) i samochód do ratownictwa drogowego (na podwoziu Renault), a także kontener do ratownictwa technicznego zamontowany na samochodzie Renault – spełniające wymagania wyposażenia w sprzęt ratownictwa technicznego do realizacji czynności podstawowych.

<sup>125</sup> Zasady ustanowione w lipcu 2013 r., zatwierdzone przez Komendanta Głównego PSP.

<sup>126</sup> Na podwoziu Mercedesa ATEGO, nr rejestracyjny OP P043F.

<sup>127</sup> Na podwoziu Scania nr rejestracyjny OP 95456.

<sup>128</sup> Montowanego na podwoziu samochodu Renault KERAX, nr rej. OB 55302.

<sup>129</sup> Minimalne standardy wyposażenia podmiotów KSRG w zestawy ratownictwa technicznego.

<sup>130</sup> Z lipca 2013 r., zatwierdzonych przez Komendanta Głównego PSP.

Ustalono  
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie, nie stwierdzono nieprawidłowości.

### 3.2. Szkolenie strażaków ksrg

#### Stan wyszkolenia strażaków ksrg

Opis stanu  
faktycznego

Przygotowanie strażaków jednostek ksrg PSP na terenie powiatu brzeskiego do realizacji czynności ratownictwa technicznego i medycznego przy zdarzeniach drogowych, według stanu na dzień 30 czerwca 2016 r., przedstawiało się następująco:

- 1/ szkolenie podstawowe w zawodzie strażak posiadało: 14 strażaków PSP (100%),
- 2/ kursy w zakresie KPP posiadał jeden strażak PSP (100%),
- 3/ egzaminy potwierdzające uprawnienia w zakresie KPP zaliczyło 106 strażaków PSP (100%),
- 4/ szkolenia w zakresie segregacji w zdarzeniach mnogich i masowych posiadało 18 strażaków PSP (100%),
- 5/ szkolenie dla kandydatów na młodszych instruktorów ratownictwa medycznego w ksrg posiadało 18 strażaków PSP (100%),
- 6/ szkolenia doskonalące z zakresu współdziałania z LPR posiadał jeden strażak PSP (100%),
- 7/ szkolenie uzupełniające strażaka jednostki ochrony przeciwpożarowej posiadało 48 strażaków PSP (100%),
- 8/ szkolenie instruktorów PSP z zakresu współdziałania z LPR posiadał jeden strażak PSP (100%).

Przygotowanie strażaków OSP jednostek ksrg do realizacji czynności ratownictwa technicznego i medycznego przy zdarzeniach drogowych, według stanu na dzień 30 czerwca 2016 r., przedstawiało się następująco:

- 1/ szkolenie podstawowe w zawodzie strażak posiadało 262 strażaków OSP (242%),
- 2/ kursy w zakresie KPP posiadało 60 strażaków OSP (166%), a do egzaminów potwierdzających uprawnienia w zakresie KPP, w latach 2014-2016 (do 30 czerwca), strażacy nie przystępowali<sup>131</sup>,
- 3/ szkolenia doskonalące z zakresu współdziałania z LPR posiadało 90 strażaków OSP (250%),
- 4/ szkolenie kierowców-konserwatorów sprzętu ratowniczego OSP posiadało 52 strażaków OSP (192%),
- 5/ specjalistyczne szkolenie w zakresie ratownictwa technicznego posiadało 129 strażaków OSP (358%).

Komendant wyjaśnił, że Komenda nie posiada uprawnień do prowadzenia szkoleń w zakresie KPP. Wyjaśnił także: *szkolenia te prowadzone są przez podmioty komercyjne za odpłatnością (600-700 zł od osoby). Przeszkoleni strażacy mają obowiązek poddania się recertyfikacji (potwierdzenia kwalifikacji) co trzy lata (koszt ok. 300 zł od osoby). Szkolenia te finansowane są z budżetu gminy lub przez jednostki OSP. Komenda Wojewódzka PSP w Opolu prowadzi działania mające na celu uzyskanie od Wojewody Opolskiego pozwolenia na prowadzenie szkoleń recertyfikacji w zakresie KPP dla strażaków OSP. Po uzyskaniu tego pozwolenia strażacy Komendy, posiadający odpowiednie kwalifikacje zawodowe (ratownika medycznego), będą mogli szkolić strażaków OSP, co zmniejszy koszty i pozwoli na zwiększenie liczby przeszkolonych strażaków.*

(dowód: akta kontroli str. 514-521, 846-847)

<sup>131</sup> Żadnemu ze strażaków, którzy ukończyli kurs w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy nie upłynął do dnia 30 czerwca 2016 r. trzyletni okres od ukończenia ww. kursu.

## Ćwiczenia ratownicze na autostradach i drogach ekspresowych

Opis stanu  
faktycznego

W okresie objętym kontrolą Komendant nie zorganizował ćwiczeń ratowniczych na autostradzie A4. Ćwiczenia takie ostatnio przeprowadzone zostały w dniu 18 kwietnia 2013 r. (pn. „Autostrada 2013”). W ocenie tych ćwiczeń, sporządzonej przez Zastępcę Komendanta<sup>132</sup>, sformułowano następujące wnioski: 1/ zwiększyć nacisk na przestrzeganie przepisów BHP podczas ćwiczeń i działań ratowniczych OSP, 2/ doskonalić udzielanie KPP oraz współdziałanie z jednostkami OSP, 3/ zwiększyć nacisk na przestrzeganie zasad wymiany informacji pomiędzy dyżurnymi Stanowiska Kierowania Komendy, a Stanowiska Kierowania Komendy Wojewódzkiej PSP w Opolu, 4/ kontener inżynieryjny doposażyć w hydrauliczny sprzęt ratowniczy lub pozyskać ciężki samochód ratownictwa technicznego.

Komendant wyjaśnił, że w planie doskonalenia zawodowego JRG w Brzegu i w Grodkowie na 2015 r. i na 2016 r. ujęto odpowiednio dziewięć i sześć ćwiczeń na obiektach dla każdej zmiany, które obejmowały m.in. zagadnienia ratownictwa technicznego, katastrof komunikacyjnych, wypadków masowych oraz posługiwania się sprzętem hydraulicznym i pneumatycznym. Ponadto Komendant wyjaśnił, że Komenda zorganizowała w 2015 r. ćwiczenia dla czwartej kompanii Wojewódzkiego Odvodu Operacyjnego „Nysa”, których celem było doskonalenie m.in. procedur alarmowania, taktyki działań ratowniczych podczas zdarzeń masowych w komunikacji lądowej, szybkiego dotarcia do poszkodowanych, ewakuacji poszkodowanych z pojazdów oraz procedur udzielania im pomocy medycznej. W ocenie Komendanta tematyka i specyfika ww. ćwiczeń była taka sama jak dla ćwiczeń na autostradzie, różniło je tylko miejsce ich prowadzenia.

W sprawie realizacji wniosków sformułowanych po ćwiczeniach „Autostrada 2013” Komendant wyjaśnił, że *w trakcie szkoleń dla OSP instruktorzy i wykładowcy zwracają większą uwagę na zagadnienia BHP, a uczestnicy bez kompletnego umundurowania lub badań lekarskich nie są dopuszczani do udziału w szkoleniach. Zasada ta jest stosowana również przy działaniach ratowniczo-gaśniczych. Ratownicy medyczni zatrudnieni w Komendzie prowadzą warsztaty z zakresu KPP dla strażaków OSP. W planach doskonalenia zawodowego dyżurnych Stanowiska Kierowania<sup>133</sup> w Komendzie ujęto tematy dotyczące zasad wymiany informacji pomiędzy dyżurnymi Stanowiska Kierowania Komendy i Stanowiska Kierowania Komendy Wojewódzkiej PSP w Opolu.* Ponadto Komendant wyjaśnił, że w związku z brakami w wyposażeniu kontenera inżynieryjnego, Komenda Wojewódzka PSP w Opolu przekazała Komendzie lekki samochód ratownictwa technicznego SLRt.

(dowód: akta kontroli str. 590-604, 684-685)

Ustalone  
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

<sup>132</sup> Ocena nie zawierała daty jej sporządzenia.

<sup>133</sup> Dalej: SK.

#### **4. Współpraca PSP z podmiotami zarządzającymi autostradami i drogami ekspresowymi**

##### **Współpraca Komendy z zarządzającymi autostradami i drogami na etapie realizacji zadań ustawowych**

Opis stanu faktycznego

Podmioty wchodzące w skład ksrg na terenie powiatu brzeskiego nie współpracowały z podmiotami zarządzającymi autostradą A4.

Komendant wyjaśnił, że warunki bezpieczeństwa, w tym warunki podjęcia działań przez służby ratownicze na autostradzie A4 ustalone zostały przez Komendę Wojewódzką PSP w Opolu i zostały zawarte w PDR. W Planie tym określono także zasady współpracy PSP z Oddziałem GDDKiA w Opolu, w zakresie zapewnienia niezbędnych warunków do prowadzenia skutecznych działań ratowniczych na autostradzie A4. Ponadto wyjaśnił, że raz na kwartał, w celu weryfikacji i aktualizacji ww. uzgodnień, organizowane są spotkania przedstawicieli Opolskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP i zarządcy ww. autostrady. Dokonane podczas tych spotkań ustalenia są przekazywane komendom powiatowym PSP podczas narad pionów operacyjnych lub telefonicznie. Wyjaśnił także, iż do najistotniejszych zagadnień w powyższym zakresie, zrealizowanych przez Komendę Wojewódzką PSP, należało: rezygnacja z wyposażenia pojazdów straży pożarnej w urządzenia viaToll, wyznaczenie bramek wjazdowych przy punktach poboru opłat dla pojazdów ratowniczych, montaż automatycznych bram przesuwanych na wjazdach awaryjnych dla straży pożarnej, demontaż barier ochronnych przy wjazdach awaryjnych, oraz wyznaczenie podmiotu do zbierania z autostrady zanieczyszczeń powstałych w wyniku zdarzeń.

(dowód: akta kontroli str. 524-525, 1065-1073, 1220-1221)

##### **Usuwanie z pasa autostrady i drogi ekspresowej substancji, które zanieczyściły drogę, celem przywrócenia przejezdności**

Opis stanu faktycznego

Zgodnie z pkt 4.5. ppkt 7 i pkt 4.7. lit. I PDR zadania w zakresie doprowadzenia stanu nawierzchni i pobocza do stanu sprzed zdarzenia należały do zadań służby administratora autostrady (Służby Patrolowej Administratora Autostrady i Wykonawcy Kompleksowego Utrzymania Autostrady oraz Służby Patrolowej Administratora Autostrady), po przejęciu autostrady od służb ratunkowych.

(dowód: akta kontroli str. 843-845)

##### **Działania związane ze wsparciem dla osób dotkniętych konsekwencjami zdarzeń drogowych na autostradach i drogach ekspresowych**

Opis stanu faktycznego

Komenda opracowała w dniu 8 sierpnia 2015 r. *Wytyczne postępowania w przypadku zgłoszeń od osób w samochodach unieruchomionych w wyniku zdarzeń na autostradzie A4*<sup>134</sup>. W wytycznych tych określono zadania i tryb postępowania w przypadku wpłynięcia na Stanowisko Kierowania Komendy zgłoszenia od osób dotkniętych konsekwencjami zdarzeń drogowych oraz unieruchomionych w wielogodzinnych zatorach drogowych.

W latach 2015-2016 (I półrocze) Komenda nie prowadziła działań w zakresie rozładowania korków i zatorów na autostradzie oraz związanych z udzieleniem pomocy osobom uwięzionym w zatorach. Zastępca Komendanta wyjaśnił, że nie wystąpiła potrzeba podjęcia ww. działań.

(dowód: akta kontroli str. 838-842, 850)

<sup>134</sup> Na polecenie Komendanta Głównego zawarte w piśmie z dnia 3 lipca 2015 r. w sprawie włączenia się PSP do współpracy ze strukturami kryzysowymi i służbami realizującymi zadania na rzecz ochrony ludności.

Ustalone  
nieprawidłowości

Ocena częściowa

Opis stanu  
faktycznego

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

## 5. Działania kontrolne i nadzór nad realizacją działań ratowniczych

### Inspekcje gotowości operacyjnej jednostek ksrsg

Komenda przeprowadziła w jednostkach OSP powiatu brzeskiego włączonych do ksrsg w 2015 r. i w I półroczu 2016 r., zgodnie z planem, odpowiednio 13<sup>135</sup> i dziewięć<sup>136</sup> inspekcji gotowości operacyjnej. Zakres przeprowadzonych inspekcji był zgodny z zakresem określonym w *Ramowych wytycznych Komendanta Głównego PSP w sprawie sposobu przeprowadzenia inspekcji gotowości operacyjnej OSP KSRG* z dnia 1 grudnia 2011 r. W trakcie siedmiu inspekcji w 2015 r. i czterech w I półroczu 2016 r. przeprowadzono ćwiczenia działań ratowniczych po uderzeniu samochodu osobowego w drzewo, z osobą poszkodowaną wewnątrz pojazdu. W wyniku inspekcji odnotowano m.in. następujące nieprawidłowości i uchybienia:

1/ brak przestrzegania przepisów BHP w trakcie ćwiczeń<sup>137</sup> – w 21 inspekcjach, w tym w 11, w których ćwiczono działania ratownicze po ww. wypadku z samochodem,  
2/ brak znajomości lub nieprzestrzeganie zasad korespondencji radiowej – w 17 inspekcjach,

3/ brak włączenia świateł mijania w samochodzie ratowniczym – w dziewięciu inspekcjach,

4/ brak lub nieaktualną dokumentację szkoleń – w ośmiu inspekcjach, brak lub niepełną inną dokumentację (odwodową i operacyjną) – w siedmiu inspekcjach<sup>138</sup>,

5/ brak właściwej konserwacji sprzętu – w pięciu inspekcjach,

6/ błędy przy udzielaniu pierwszej pomocy poszkodowanym – w czterech inspekcjach.

Wnioski sformułowano w 19 protokołach z inspekcji (86,4%) i dotyczyły one: a/ uzupełnienia i uaktualnienia dokumentacji (w siedmiu inspekcjach), b/ zwiększenia nacisku na przestrzeganie przepisów BHP podczas ćwiczeń i działań ratowniczych (w 18 inspekcjach) oraz znajomość obsługi sprzętu hydraulicznego (w jednej inspekcji), c/ zwiększenia nadzoru nad właściwą konserwacją sprzętu (w dwóch inspekcjach) i nad przestrzeganiem zasad korespondencji radiowej (w sześciu inspekcjach) oraz nad przestrzeganiem procedur KPP (w dwóch inspekcjach).

Komenda nie podjęła działań mających na celu ustalenie, czy wnioski pokontrolne z inspekcji jednostek OSP w ksrsg zostały zrealizowane.

Komendant wyjaśnił, że inspekcje w jednostkach OSP ksrsg mają za zadanie ocenić stan przygotowania jednostek do prowadzenia działań, jak również są formą ćwiczeń, które mają za zadanie wyrabianie u strażaków ochotników pewnych nawyków i odruchów przy realizacji zadań ratowniczych. Wnioski z tych inspekcji są skierowane do naczelników i prezesów jednostek OSP, w celu wskazania na jakie elementy muszą oni zwrócić uwagę podczas prowadzonego szkolenia.

Nieprawidłowości dotyczące nieprzestrzegania zasad BHP i prowadzenia korespondencji radiowej odnotowano w kolejnych inspekcjach przeprowadzonych

<sup>135</sup> W OSP w: Czepielowicach (dwukrotnie), Przylesiu (dwukrotnie), Bąkowie (dwukrotnie), Tarnowie Grodkowskim, Lipkach, Michałowicach, Lubszy, Lewinie Brzeskim, Olszance (dwukrotnie).

<sup>136</sup> W OSP w: Lubszy, Olszance, Czepielowicach, Bąkowie, Lipkach, Tarnowie Grodkowskim, Przylesiu, Lewinie Brzeskim oraz Michałowicach.

<sup>137</sup> Brak opuszczenia wizjera w hełmie, brak lub prowadzenie działań bez rękawic ochronnych, brak zabezpieczenia przy pracy na wysokości.

<sup>138</sup> W jednym przypadku – w OSP w Przylesiu – nierzetelne dane radiowe, a w OSP w Lipkach i w Lewinie Brzeskim – brak mapy terenu działania.

w OSP w: Czepielowicach (w dniu 23 marca 2015 r. i w dniu 12 października 2015 r.), Olszance (w dniach 2 czerwca 2015 r., 3 grudnia 2015 r. i 16 marca 2016 r.), Michałowicach (w dniu 16 września 2015 r. i w dniu 9 czerwca 2016 r.), Lubszy (w dniu 5 listopada 2015 r. i w dniu 10 marca 2016 r.), Lewinie Brzeskim (w dniu 19 listopada 2015 r. i w dniu 2 czerwca 2016 r.), Tarnowie Grodkowskim (w dniu 31 sierpnia 2016 r. i w dniu 6 maja 2015 r.).

Błędy w zakresie udzielania pierwszej pomocy odnotowano w kolejnych inspekcjach przeprowadzonych w OSP w: Przylesiu (w dniu 16 kwietnia 2015 r. i w dniu 6 października 2015 r.).

Czas wyjazdu zastępów w trakcie inspekcji nastąpił w czasie od 5:50 min. do 9:00 min.<sup>139</sup>, średnio po 7:54 min.

W sprawie przyczyn powtarzania się tych samych nieprawidłowości i uchybień w kolejnych inspekcjach w jednostkach OSP Komendant wyjaśnił, że inspekcją objętych jest od 25% do 30% strażaków uprawnionych do działań ratowniczych w kontrolowanej jednostce. W kolejnej inspekcji w danej jednostce uczestniczy zazwyczaj inny skład osobowy jednostki, stąd powtarzają się błędy i uchybienia.

W 2015 r. w JRG PSP w Brzegu i w JRG PSP w Grodkowie przeprowadzono, zgodnie z planami inspekcji gotowości operacyjnej na te okresy, odpowiednio 11<sup>140</sup> i 12 ww. inspekcji. W I półroczu 2016 r., zgodnie z planem, przeprowadzono w ww. jednostkach odpowiednio trzy i sześć inspekcji gotowości operacyjnej.

Zakres przeprowadzonych kontroli był zgodny z określonym w § 10 ust. 1 zarządzenia Nr 5 Komendanta Głównego PSP z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie sposobu przeprowadzania inspekcji gotowości operacyjnej podmiotów ksr<sup>141</sup> oraz w ramowych wytycznych ww. Komendanta w tej samej sprawie z dnia 1 grudnia 2011 r.

Przeprowadzone w trakcie inspekcji w ww. jednostkach ćwiczenia w siedmiu przypadkach (21,7%) obejmowały zagadnienia działań ratowniczych na drogach (wszystkie przeprowadzono w JRG PSP w Grodkowie<sup>142</sup>).

Komendant wyjaśnił, że w trakcie ćwiczeń przeprowadzonych w ramach inspekcji gotowości operacyjnej w JRG PSP w Brzegu w latach 2015-2016 (I półrocze) realizowano elementy działań przygotowania jednostek do prowadzenia działań ratowniczych na drogach, tj.: dojazd do miejsca akcji, ustawienie pojazdów ratowniczych na drogach, ze szczególnym uwzględnieniem oznakowania pojazdów ratowniczych światłami ostrzegawczymi i uprzywilejowania oraz zabezpieczenia akcji przed dostępem osób postronnych.

Ustalenia inspekcji dotyczyły m.in.:

- 1/ niesprawnego lub uszkodzonego sprzętu ratunkowego: w ośmiu (57,1%) inspekcjach w JRG PSP w Brzegu i 15 (83,3%) w JRG PSP w Grodkowie,
- 2/ braku wykorzystania niezbędnego w trakcie akcji ratowniczej sprzętu<sup>143</sup> w 10 (83,3%) inspekcjach w JRG PSP w Brzegu oraz w pięciu (27,8%) inspekcjach w JRG PSP w Grodkowie,
- 3/ nieprawidłowo wykonanych elementów ćwiczeń<sup>144</sup> w 10 (71,4%) inspekcjach w JRG PSP w Brzegu,

<sup>139</sup> W protokole inspekcji przeprowadzonej 12 października 2015 r. nie podano czasu wyjazdu zastępu.

<sup>140</sup> W tym jedną inspekcję w SGRT w Brzegu (I zmiana).

<sup>141</sup> Dz. Urz. Komendy Głównej PSP poz. 14.

<sup>142</sup> Trzy (27,3%) w 2015 r. i cztery (57,1%) w 2016 r.

<sup>143</sup> W szczególności detektorów napięcia, kamery termowizyjnej i czujnika bezruchu lub niewłaściwe ich zastosowanie.

<sup>144</sup> Długi czas ustawiania drabiny mechanicznej, chaotyczne przeszukiwanie budynku, zbyt długie przebywanie ratowników w strefie zagrożonej wybuchem, brak przewietrzenia pomieszczeń i wykorzystania urządzeń oddymiających, brak oznakowania ostatniego pojazdu w kolumnie SGRT czerwonym światłem błyskowym, źle umiejscowiony agregat prądotwórczy.

4/ błędów w zakresie ewakuacji poszkodowanego i udzielania mu KPP<sup>145</sup> – w 10 (55,5%) inspekcjach w JRG PSP w Grodkowie,

5/ braku właściwej współpracy KDR z ratownikami – w dwóch (11,1%) inspekcjach w JRG PSP w Grodkowie.

Ponadto w protokołach inspekcji w JRG PSP w Grodkowie zawarto uwagi dotyczące braku spełniania wymogów BHP pomieszczenia garażu strażnicy, w związku z niedostateczną jego powierzchnią, co powoduje trudności w szybkim poruszaniu się po nim i w trakcie zestawiania dodatkowego sprzętu do wyjazdu alarmowego. Uwagi dotyczyły również wyłączenia z użytkowania ześlizgu, co wymusza korzystanie z klatki schodowej przez strażaków udających się do zdarzenia.

Zespół inspekcyjny sformułował tylko jeden wniosek z ustaleń inspekcji przeprowadzonych w latach 2015-2016 (I półrocze) w ww. JRG<sup>146</sup>. Dotyczył on doposażenia ratowników w kliny do blokowania drzwi wyposażonych w samozamykacz. Wniosek został zrealizowany.

Komendant wyjaśnił, że wnioski z inspekcji w JRG komendy nie były formułowane, gdyż komendant powiatowy PSP zarządza inspekcję gotowości operacyjnej wobec OSP na podległym mu terenie działania, natomiast właściwymi do zarządzania inspekcji w JRG PSP są Komendant Główny lub Komendant Wojewódzkiej PSP<sup>147</sup>. Ponadto wyjaśnił, że prowadzone w JRG PSP w Brzegu i w Grodkowie inspekcje były formalnie kontrolą wewnętrzną, ukierunkowaną głównie na sprawdzenie umiejętności kierowania działaniem ratowniczym, obsługi sprzętu i znajomości procedur ratowniczych, a ponadto miały za zadanie zapoznanie strażaków z metodyką inspekcji prowadzonych przez zespoły kontrolne Komendy Głównej i Wojewódzkiej PSP. Komendant wyjaśnił również, że nie sporządzano wniosków z inspekcji w ww. JRG ponieważ uwagi zawarte w protokołach inspekcji miały charakter porządkowy i były usuwane na bieżąco w trakcie inspekcji lub ich usuwanie trwało już od pewnego czasu (np. uszkodzony maszt oświetleniowy GLBA 1,5/10). Wyjaśnił także, iż odnotowane w protokołach inspekcji przeprowadzonych w JRG PSP w Grodkowie ustalenia dotyczące stanu budynku tej jednostki były mu znane i w związku z tym przedkładał od wielu lat Komendzie Wojewódzkiej PSP w Opolu program inwestycyjny rozbudowy tej strażnicy.

W sprawie sposobu wykorzystania uwag zawartych w protokołach inspekcji w JRG PSP w Brzegu i w Grodkowie Komendant wyjaśnił, że uwagi te oraz wyniki uzyskane przez kontrolowaną zmianę strażaków<sup>148</sup> i poszczególnych ratowników<sup>149</sup> są podstawą oceny okresowej funkcjonariuszy i polityki kadrowej. Bezpośrednio po inspekcji jest ona szczegółowo omawiana z kontrolowaną zmianą i pozostałymi zmianami podczas codziennych odpraw z dowódcami JRG.

(dowód: akta kontroli str. 821-836, 853-879, 915-920, 929-935, 1150-1152)

### **Analizy działań ratowniczych na autostradach oraz ich wykorzystanie**

Opis stanu faktycznego

W latach 2015-2016 (I półrocze) w Komendzie nie sporządzano analiz działań ratowniczych na autostradzie A4. Komendant wyjaśnił, że ww. analiz nie sporządzono, gdyż nie wystąpiły przesłanki określone w § 42 ust. 3 rozporządzenia w sprawie organizacji ksrg, których zaistnienie wymaga sporządzenia takiej analizy.

Analizę zdarzenia na autostradzie A4, na odcinku na obszarze powiatu brzeskiego,

<sup>145</sup> M.in. brak udrożnienia dróg oddechowych, założenia kołnierza ortopedycznego, nieprzeprowadzenie dekontaminacji, brak zabezpieczenia poszkodowanego przed upadkiem z wysokości, brak badania urazowego, brak zastosowania aparatu tlenowego, uderzenie głową poszkodowanego o podporę drabiny, słaba znajomość procedur KPP.

<sup>146</sup> W protokole inspekcji przeprowadzonej w JRG PSP w Brzegu w dniu 8 kwietnia 2015 r.

<sup>147</sup> Wobec podmiotów ksrg odpowiednio, których siły i środki tworzą centralny odwód operacyjny i na obszarze województwa.

<sup>148</sup> Czas wyjazdu zastępów (samochodów gaśniczych) z garażu.

<sup>149</sup> Sprawdzian wiedzy teoretycznej ratowników.

sporządziła natomiast Komenda Wojewódzka PSP w Opolu. Analizą objęto pożar trzech samochodów na 199 km autostrady (w kierunku Katowic) mający miejsce w dniu 22 czerwca 2015 r.

We wnioskach z analizy zdarzenia z dnia 22 czerwca 2015 r. wskazano, że analizowane zdarzenie było skutkiem innego zdarzenia mającego miejsce podczas remontu autostrady A4 na 202 km (w kierunku Wrocławia), powstaniem zatoru na jezdni w kierunku Katowic, niewłaściwego zachowania się kierowców (wyprzedzanie, nadmierna prędkość, niezachowanie należytej uwagi). Ponadto wskazano, że Komendant nie dokonał zgodnie z obowiązującymi przepisami przejęcia kierowania taktycznego (dokonał tego Komendant Wojewódzki PSP w Opolu). We wnioskach wskazano m.in. na konieczność propagowania wśród społeczeństwa procedur postępowania w przypadku zdarzenia, w którym istnieje ryzyko powstania pożaru w wyniku zdarzenia czy kolizji pojazdów<sup>150</sup>.

Komendant wyjaśnił, że w związku z wnioskami zawartymi w ww. analizie zdarzenia z dnia 22 czerwca 2015 r. Komenda opracowała *Procedurę postępowania w przypadku powstania na terenie powiatu zdarzeń o charakterze masowym na autostradzie A4*<sup>151</sup>.

(dowód: akta kontroli str. 921-927)

Ustalone  
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W przeprowadzonych w latach 2015-2016 (I półrocze) trzech (13,6%) protokołach z inspekcji gotowości operacyjnej OSP ksrq, przeprowadzonych w OSP w Przylesiu w dniu 16 kwietnia i w dniu 16 maja 2016 r. i w OSP w Lubszy w dniu 10 marca 2016 r., nie sformułowano wniosków pokontrolnych lub uwag, pomimo odnotowanych nieprawidłowości i uchybień<sup>152</sup>. Obowiązek formułowania w takich okolicznościach wniosków pokontrolnych lub uwag wynika z treści wzoru protokołu pokontrolnego, stanowiącego załącznik nr 1 do *Ramowych wytycznych Komendanta Głównego PSP w sprawie sposobu przeprowadzania inspekcji gotowości operacyjnej OSP ksrq* z dnia 1 grudnia 2011 r.

Ww. inspekcje przeprowadził zespół inspekcyjny Komendy w składzie: naczelnik Wydziału Operacyjno-Szkoleniowego<sup>153</sup> i specjalista ds. operacyjno-szkoleniowych. Ww. specjalista wyjaśnił, że wniosków poinspekcyjnych nie wpisał do protokołów z powodu przeoczenia, niemniej ćwiczenia przeprowadzone w trakcie inspekcji zostały omówione szczegółowo, a wnioski przekazane zostały członkom OSP ustnie.

Działania w sprawie braku sformułowania wniosków po przeprowadzonych ww. inspekcjach podjęte zostały przez Zastępcę Komendanta w dniu 28 czerwca 2016 r. i polegały na zwróceniu ustnej uwagi ww. specjalście na konieczność prawidłowego sporządzania dokumentacji inspekcji gotowości operacyjnej.

(dowód: akta kontroli str. 853-856, 1045-1049)

2. Stosownie do treści § 3 zarządzenia Nr 5 Komendanta Głównego PSP z dnia 16 czerwca 2013 r. w sprawie sposobu przeprowadzania inspekcji gotowości

<sup>150</sup> W okresie objętym kontrolą Komenda przeprowadziła dwukrotnie działania edukacyjne w Publicznej Szkole Podstawowej nr 1 w Brzegu.

<sup>151</sup> Zatwierdzoną przez Komendanta w dniu 16 października 2015 r.

<sup>152</sup> W Przylesiu w 2015 r.: brak włączonych świateł mijania w pojeździe ratowniczym, błędy przy ewakuacji osoby poszkodowanej (brak zapięcia pasów noszący w trakcie transportu poza strefę zagrożoną), nieprzestrzeganie zasad BHP (nieopuszczony wizjer w hełmie, prowadzenie działań ratowniczych bez rękawic ochronnych); w Lubszy: brak włączonych świateł mijania w pojeździe, nieprzestrzeganie zasad BHP w trakcie pracy na drabinie (brak zabezpieczeń), brak znajomości zasad korespondencji radiowej; w Przylesiu w 2016 r.: nierzetelna dokumentacja odwodowa, nieprzestrzeganie przepisów BHP i zasad łączności radiowej (brak wskazania jakich).

<sup>153</sup> Zatrudniony w Komendzie w okresie od dnia 1 marca 2003 r. do dnia 30 czerwca 2016 r.

operacyjnej podmiotów ksrq inspekcję przeprowadza zespół inspekcyjny powoływany przez komendanta powiatowego PSP, a stosownie do treści *Ramowych wytycznych Komendanta Głównego PSP w sprawie sposobu przeprowadzania inspekcji gotowości operacyjnej OSP ksrq* z dnia 1 grudnia 2011 r. zespół inspekcyjny składa się z co najmniej dwóch funkcjonariuszy PSP.

Tymczasem trzy inspekcje gotowości operacyjnej jednostek OSP ksrq w powiecie brzeskim<sup>154</sup> w latach 2015-2016 (I półrocze) przeprowadzone zostały jednoosobowo przez funkcjonariusza Komendy.

Komendant wyjaśnił, że jednostkowe przypadki przeprowadzenia inspekcji gotowości operacyjnej jednostek ksrq przez jedną osobę wynikały ze zdarzeń losowych, związanych z sytuacją rodzinną jednego z wyznaczonych do inspekcji kontrolerów oraz koniecznością przeprowadzenia inspekcji w planowanym terminie.

(dowód: akta kontroli str. 827-836, 853-878, 880-920, 1046-1049)

#### Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność w badanym obszarze.

### IV. Wnioski

#### Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o *NIK*, wnosi o:

1. Podjęcie działań zmierzających do zapewnienia sporządzania analiz zabezpieczenia operacyjnego powiatu brzeskiego zgodnie z obowiązującymi przepisami.
2. Sporządzanie wniosków z analiz zagrożeń oraz analiz zabezpieczenia operacyjnego służących poprawie funkcjonowania ksrq na terenie powiatu brzeskiego oraz niezwłoczne przekazywanie ich właściwemu staroście.
3. Zapewnienie prowadzenia inspekcji gotowości operacyjnej jednostek ksrq przez zespoły inspekcyjne, a w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w działaniu takich jednostek, formułowania w treści protokołów stosownych wniosków pokontrolnych.

### V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

#### Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o *NIK* kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Opolu.

#### Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o *NIK* proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 14 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

<sup>154</sup> Inspekcja w: OSP w Olszance w dniu 2 czerwca 2015 r., OSP w Tarnowie Grodzkim w dniu 31 sierpnia 2015 r. i OSP w Lipkach w dniu 21 kwietnia 2016 r.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Opole, dnia 20 grudnia 2016 r.

Kontroler  
Remigiusz Rutkowski  
doradca prawny

*Remigiusz Rutkowski*  
.....  
podpis

Najwyższa Izba Kontroli  
Delegatura w Opolu

Dyrektor

DYREKTOR  
Delegatury NIK w Opolu

*Wojciech Zeman*  
.....  
podpis